

ARCHEOLOGIENOTA

OUD VLIEGVELD 10-12 TE OOSTENDE

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 2569

Rapport opgemaakt door: Sander Pelsmaekers

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Projectcode:

Intern: 43161

Extern: /

AOE: 2026A94

COLOFON

Titel

Archeologienota

Oud Vliegveld 10-12 te Oostende

Auteur

Sander Pelsmaekers

Projectcodes

Intern: 43161

Extern: /

Agentschap Onroerend Erfgoed: 2026A94

Plaats en datum

Aartselaar, februari 2026

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 2569

ISSN 2406-3940

Alle afbeeldingen zijn aangeleverd door ABO nv tenzij anders aangegeven.

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	14/01/2026	Interne draft
v1	16/02/2026	Externe draft
v2	17/02/2026	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Sander Pelsmaekers
Business Unit Manager	Sam Hertsens
Kwaliteitscontrole	Melissa Lamberts
General Director	Patrick Hambach

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Aanleiding van het onderzoek en wettelijk kader	7
1.3	Afbakening van het projectgebied	7
1.4	Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	8
2	Aard van de bedreiging	9
2.1	Huidige situatie	9
2.2	Toekomstige situatie	11
3	Landschappelijke analyse	14
3.1	Topografische situering	14
3.2	Bodemkundige situering	17
3.3	Landschappelijke vorming	19
4	Archeologische voorkennis	24
4.1	Historische achtergrond Stene	24
4.2	Inventarissen onroerend erfgoed	25
4.3	Cartografische en iconografische bronnen	28
4.4	Recente landschapsveranderingen	32
5	Besluit	36
6	Bibliografie	38
1	Gemotiveerd advies	40

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied	7
Figuur 2: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied	9
Figuur 3: Street View uit 2009 op het moment dat de woning reeds gesloopt was en er begonnen werd aan de bouw van de loods op huisnummer 12. Rechts is de gerenoveerde bedrijfshal op huisnummer 10 zichtbaar.	10
Figuur 4: Orthofoto uit 2000-2003 met weergave van het projectgebied.....	10
Figuur 5: Overzicht van de geplande bodemingrepen en de reeds bebouwde zone.....	11
Figuur 6: Inplantingsplan met aanduiding van de reeds bebouwde delen.	12
Figuur 7: Detail inplantingsplan van de toekomstige situatie.	13
Figuur 8: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied	14
Figuur 9: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macro	15
Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, micro	15
Figuur 11: Hoogteprofielen van noordwest naar zuidoost en van zuidwest naar noordoost.	16
Figuur 12: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (oranje)	16
Figuur 13: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied	17
Figuur 14: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied	18
Figuur 15: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied	18
Figuur 16: Reconstructie van het landschap tot 450 na Christus. De locatie van Oostende is aangeduid met een zwarte ster.	20
Figuur 17: Anonieme kaart uit ca. 1745 met aanduiding van de Sint-Catharinapolder. De locatie van het projectgebied is met een zwarte kader aangeduid.....	21
Figuur 18: Kaart van Oostende en de zee kust 1639 – 1641. De locatie van het projectgebied is met een zwarte kader aangeduid. (Bron: RAG 2026).....	23
Figuur 19: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.....	25
Figuur 20: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving.....	26
Figuur 21: Massekaart met aanduiding van het projectgebied	29
Figuur 22: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied	29
Figuur 23: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied	30
Figuur 24: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied	30
Figuur 25: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied	31
Figuur 26: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied	31
Figuur 27: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied.....	32
Figuur 28: Topografische kaart van 1939 met aanduiding van het projectgebied.....	33
Figuur 29: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied	33
Figuur 30: Orthofotomozaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied	34
Figuur 31: Orthofotomozaïek uit 2008-2011 met aanduiding van het projectgebied	34
Figuur 32: Meest recente orthofotomozaïek (2025) met aanduiding van het projectgebied	35

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van de administratieve gegevens.....	6
Tabel 2: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied	27

1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectgegevens	
Naam + adres projectgebied	
- Straat + nr.:	Oud Vliegveld 10-12
- Postcode:	8400
- Fusiegemeente:	Oostende
Lambertcoördinaten (1972; EPSG:31370)	Bereik: Xmin, Xmax: 47 901,34 m - 211 835,45 m Ymin, Ymax: 47 940,54 m - 211 926,25 m
Kadaster	
- Gemeente:	Oostende
- Afdeling:	OOSTENDE 9 AFD/STENE/
- Sectie:	B
- Percelen:	35020B0471/00P000, 35020B0471/00W003 en 35020B0474/00Z000
Onderzoekstermijn	Januari – februari 2026
Oppervlakten:	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokken percelen: 4.706 m² - Projectgebied: 4.706 m² - Geplande bodemingreep: 2.775 m² - Lengte lijntracé: / - Onderzoeksgebied: /

Tabel 1: Overzicht van de administratieve gegevens.

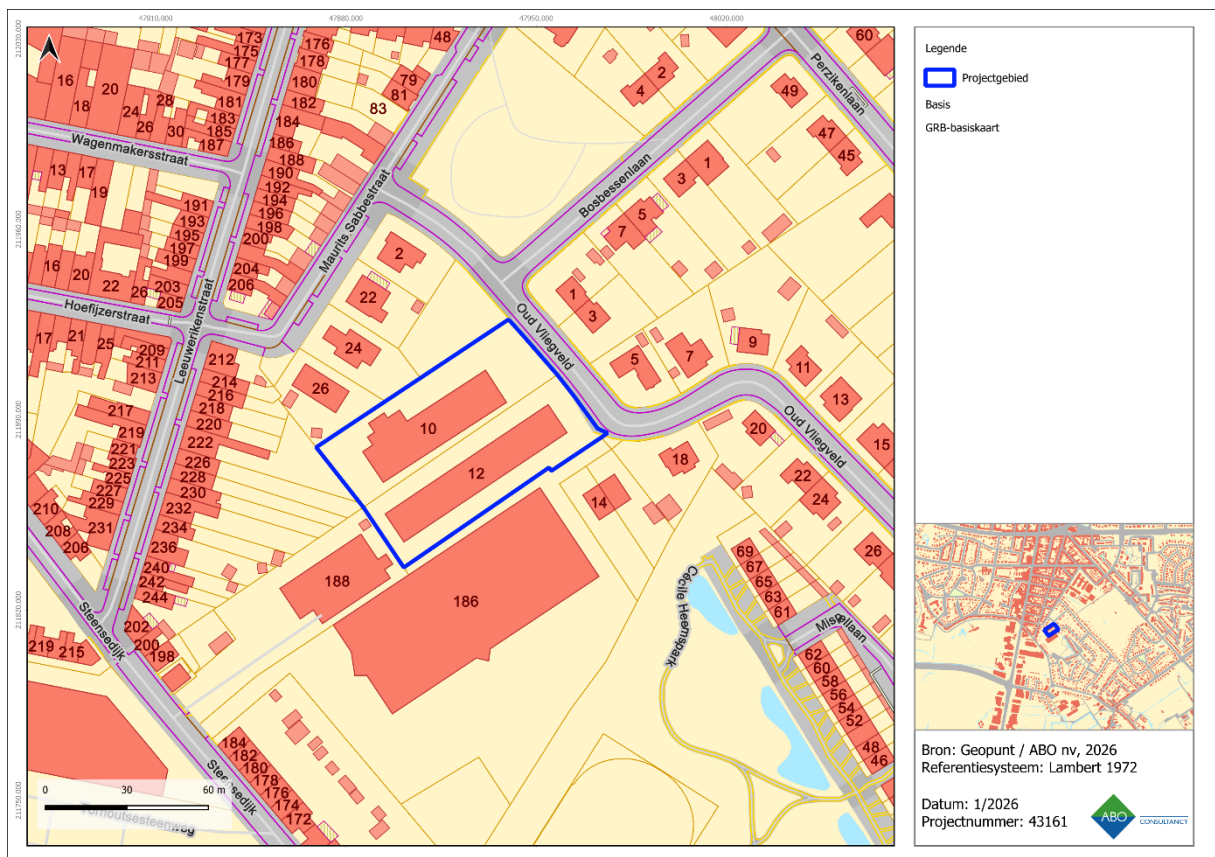
1.2 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK EN WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De geplande werkzaamheden aan Oud Vliegveld 10-12 te Oostende houden de (gedeeltelijke) sloop van twee loodsen en de bouw van zes woningen met bijhorende tuin en parkeerplaatsen in. Deze werken van 2.775 m² worden beschouwd als een ingreep in de bodem.

Het projectgebied valt buiten een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Verder bevindt het zich buiten een definitief of tijdelijk beschermd archeologische site en buiten een vastgestelde archeologische zone. De geplande werken hebben betrekking op een zone gedeeltelijk gelegen in woongebieden. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze werken van toepassing zijn de 3.000 m² overschrijdt en de geplande werken meer dan 1.000 m² zullen inhouden, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het projectgebied.

1.3 AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied komt overeen met percelen 35020B0471/00P000, 35020B0471/00W003 en 35020B0474/00Z000 (Oostende, afdeling OOSTENDE 9 AFD/STENE/, sectie B) die gelegen zijn aan Oud Vliegveld 10-12 te Oostende (Figuur 1). Op de betrokken percelen staan twee loodsen en een bedrijfswoning die in gebruik zijn door de Vanmoerkerke Collection, een kunstverzameling die opgebouwd is door wijlen Mark Vanmoerkerke. In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van ca. 4.706 m².

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie objectieven:

- Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied;
- Er wordt nagegaan welke bewaring te verwachten is en in welke mate ze bedreigd worden door de geplande bodemingrepen;
- Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens waarop het onderzoek gebaseerd is, worden gehaald uit de door de initiatiefnemer aangeleverde plannen in combinatie met bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten. Het is steeds de bedoeling om het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact ervan op het bodemarchief te bepalen.

De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe worden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het Projectgebied (hfst. 4). Hierbij worden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

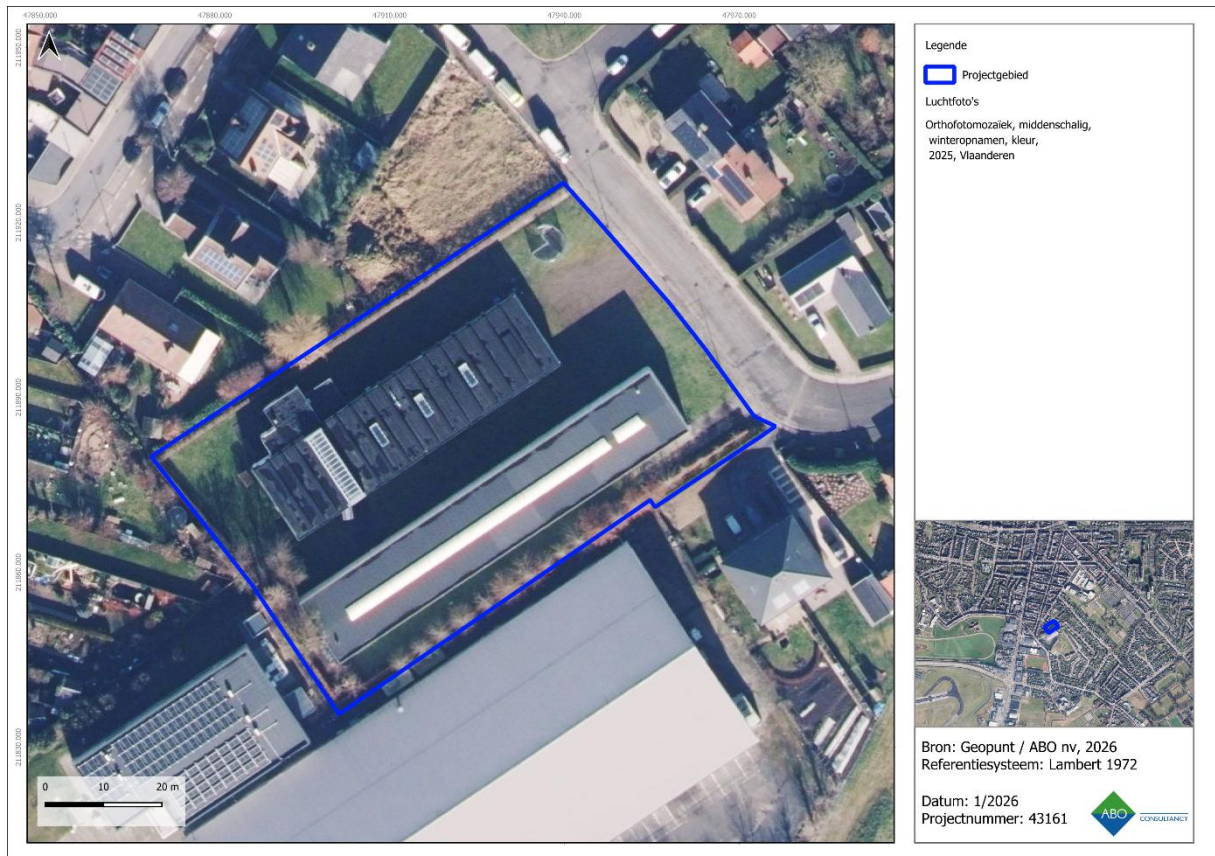
Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vooronderzoek, een vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een 'geen maatregelen'.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

De plannen van de bestaande toestand en de ontwerpplannen van de nieuwe situatie die zijn aangeleverd door de initiatiefnemer zijn als bijlagen toegevoegd aan deze archeologienota.

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied heeft een oppervlakte van 4.706 m² en is momenteel voor ongeveer 2.138 m² bebouwd of verhard met loodsen en een bedrijfswoning. In totaal is tijdens de 20ste en 21ste eeuw ongeveer 2.589 m² van het projectgebied (ofwel 55 %) reeds bebouwd geweest, waarvan een deel al terug gesloopt werd. De huidige situatie wordt, voor de overzichtelijkheid, per huisnummer besproken.

Figuur 2: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied

2.1.1 HUISNUMMER 10 (NOORD)

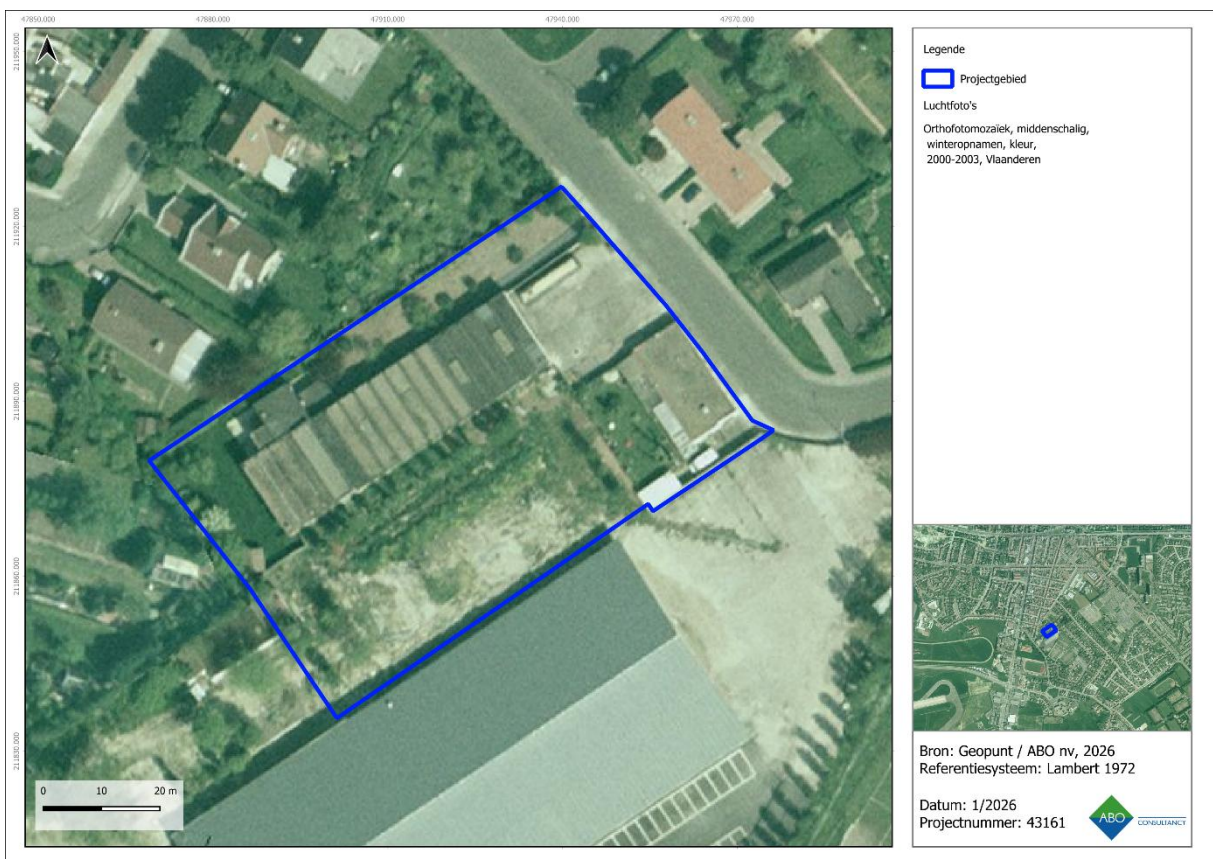
Dit deel van het projectgebied betreft percelen 35020B0471/00P000 en 35020B0471/00W003. Er staat een bedrijfswoning met een aangrenzende loods die al sinds 1939 aanwezig is op het terrein. De totale oppervlakte van deze gebouwen is 847 m²; de loods was vroeger in gebruik als hangar voor vliegtuigen en werd in 2007 volledig gerenoveerd. Tussen de straat en de loods was er ca. 342 m² verharding aanwezig, al is deze tegenwoordig vervangen door waterdoorlatende tegels.

2.1.2 HUISNUMMER 12 (ZUID)

Hier is een loods aanwezig uit 2010, met een totale oppervlakte van 903 m². Aan de zuidzijde van de loods is ongeveer 155 m² verharding aangelegd. De werkzaamheden ter voorbereiding van de loods werden in 2009 door Google Street View vastgelegd, hierop is een puinrijk maaiveld te zien (Figuur 3). Tot aan het begin van de 21ste eeuw was er aan de straatzijde een woning aanwezig (gesloopt) met een totale oppervlakte van ca. 380 m² (Figuur 4).

Figuur 3: Street View uit 2009 op het moment dat de woning reeds gesloopt was en er begonnen werd aan de bouw van de loods op huisnummer 12. Rechts is de gerenoveerde bedrijfshal op huisnummer 10 zichtbaar.

Figuur 4: Orthofoto uit 2000-2003 met weergave van het projectgebied.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De geplande werkzaamheden zullen een oppervlakte van ca. 2.775 m² bedragen, ofwel 59 % van het totale projectgebied. De overige 1.931 m² (ofwel 41 %) zal niet geroerd worden.

Figuur 5: Overzicht van de geplande bodemingrepen en de reeds bebouwde zone.

2.2.1 (GEDEELTELIJKE) SLOOP BEDRIJFSLOODSEN

De volledige loods op huisnummer 10 (750 m²) en een beperkt deel van de loods op huisnummer 12 (300 m²) zullen gesloopt worden voordat de werkzaamheden beginnen. Aangezien de geplande ingrepen beperkt zijn in de diepte, zijn de sloopwerkzaamheden niet dieper gepland dan de reeds bebouwde en verstoorde lagen.

2.2.2 WONINGEN MET TUIN

Aan de straatzijde zullen 6 woningen met een bijhorende tuin gerealiseerd worden. De totale oppervlakte bedraagt ca. 1.450 m², waarvan ongeveer 600 m² tot een diepte van 0,50 m-Mv verstoord zal worden. De vorstranden zullen tot 1,00 m-Mv reiken, maar dit is enkel aan de randen voorzien. De overige 850 m² zal tot ca. 0,30 m-Mv verstoord worden in het kader van tuinaanleg.

2.2.3 PARKEERPLAATSEN

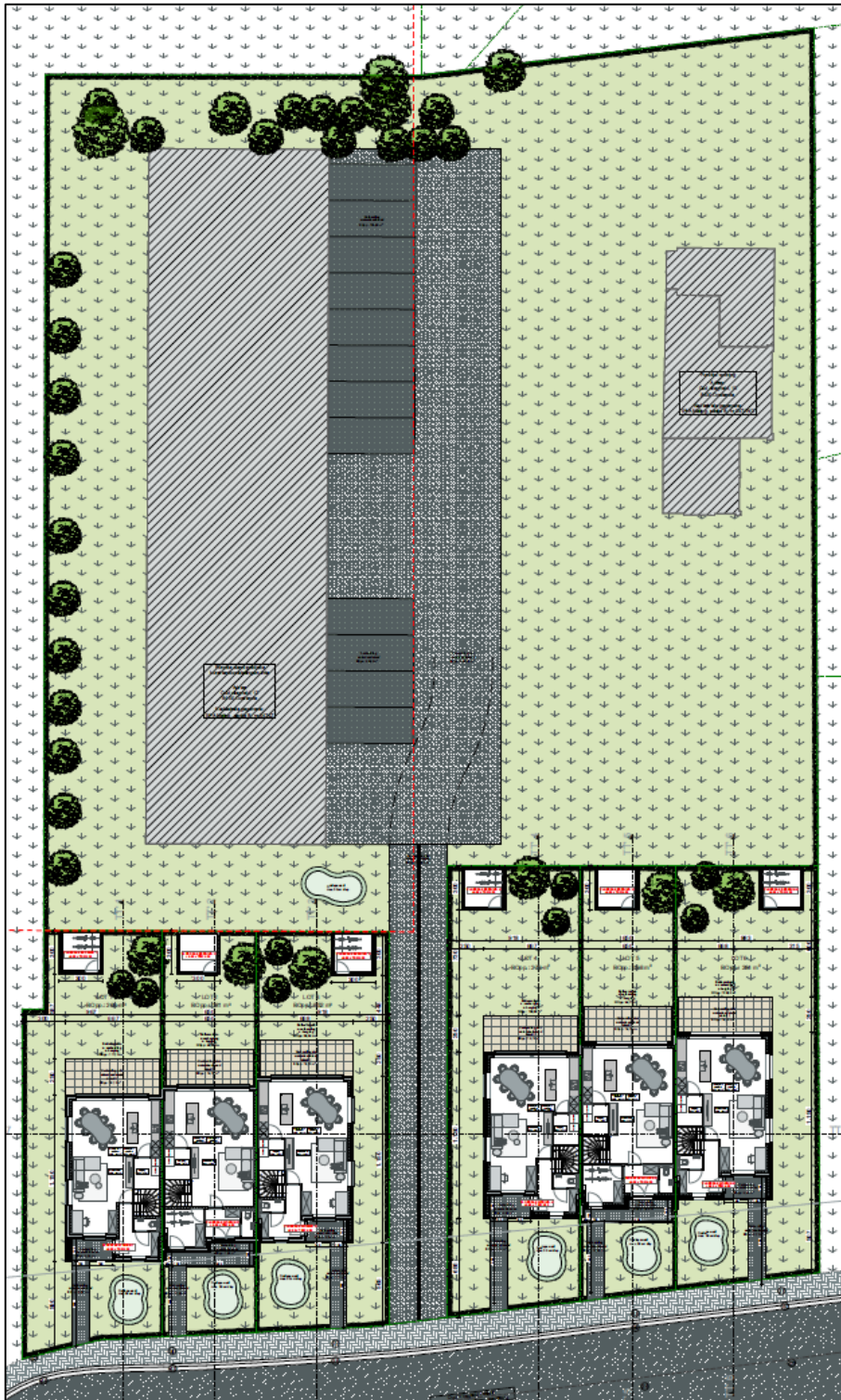
Centraal op het terrein wordt naast de te behouden loods op huisnummer 12 een verharding voorzien van ca. 720 m² oppervlakte, die deels uit een waterdoorlatende tegel bestaat. De maximale verstoringsdiepte bedraagt hier 0,40 m-Mv.

2.2.4 ALGEMENE IMPACTANALYSE

De geplande werkzaamheden hebben een totale oppervlakte van 2.775 m², waarvan ongeveer 1.888 m² (ofwel 70 % van de werken) volledig ter hoogte van de reeds bebouwde delen zal plaatsvinden (zie Figuur 6). De nieuwe situatie zal echter meestal niet dieper reiken dan de bestaande bebouwing, waardoor de impact over het algemeen erg beperkt is. De vloerplaat en verharding van de te realiseren huizen (600 m²) zullen bijvoorbeeld tot 0,50 m-Mv reiken en enkel de vorstranden verstoren de bodem tot een diepte van 1,00 m-Mv. De tuinen rond de huizen (850 m²) zullen tot slechts 0,30 m-Mv aangelegd worden. De parkeerplaatsen op het terrein, met een totale oppervlakte van 720 m², bestaan uit een verharding die aangelegd wordt tot een beperkte diepte van 0,40 m-Mv. De overige 1.931 m² (ofwel 41 % van het totaal) van het projectgebied zal zelfs helemaal niet geroerd worden.

Figuur 6: Inplantingsplan met aanduiding van de reeds bebouwde delen.

Figuur 7: Detail inplantingsplan van de toekomstige situatie.

3 LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

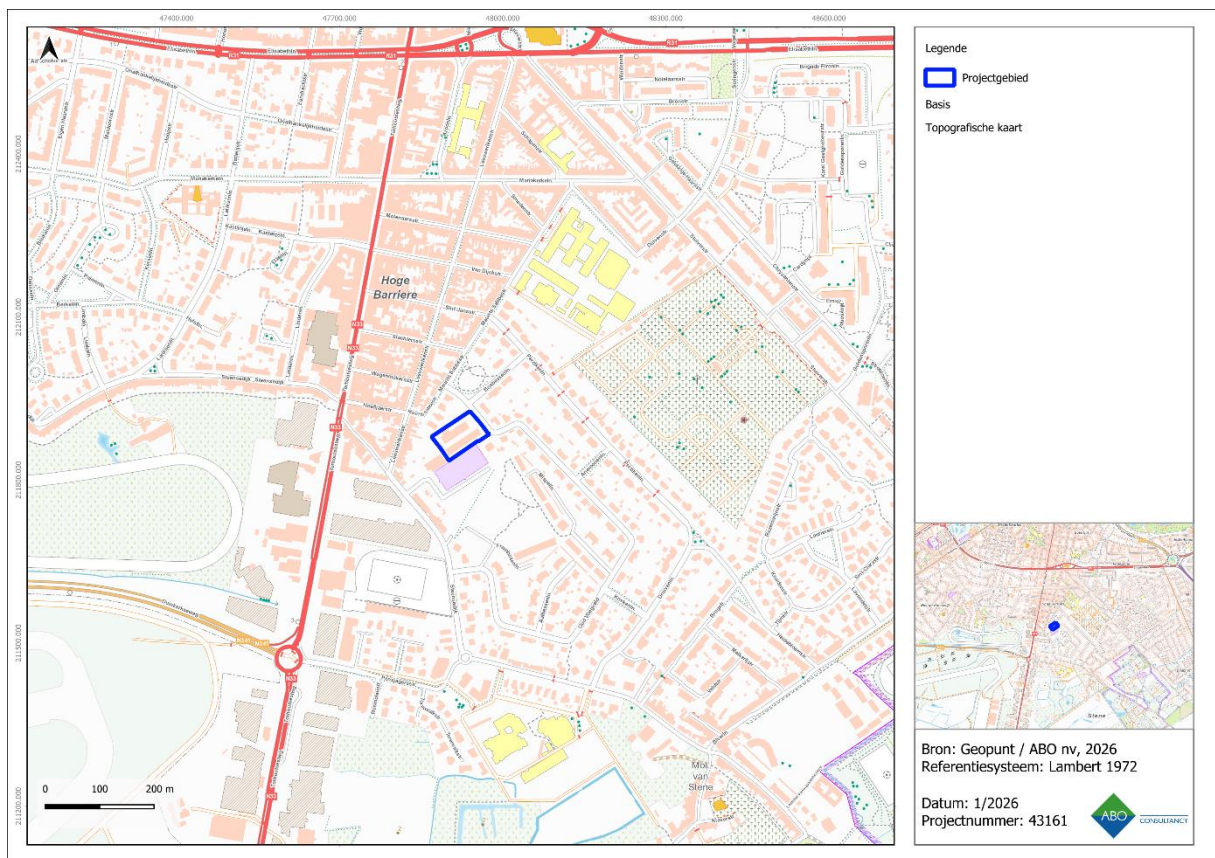
3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

Topografisch gezien maakt het projectgebied deel uit van Stene, een deelgemeente van Oostende (Figuur 8). De omgeving is verstedelijkt en wordt dan ook gekenmerkt door een hoge graad van bebouwing. De kustlijn bevindt zich op iets meer dan twee kilometer naar het noorden van het projectgebied. De meest nabijgelegen waterloop is de Stenedijkgeleed op 300 meter naar het zuiden.

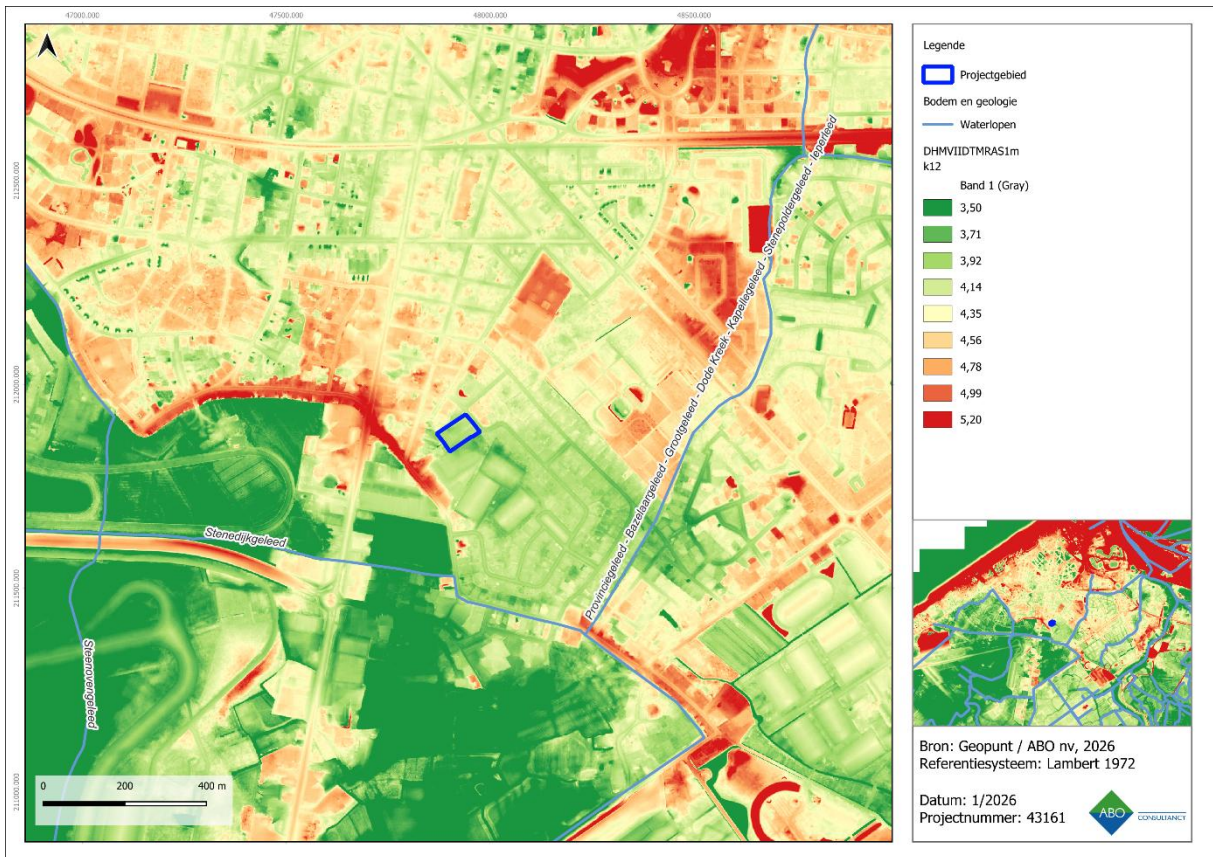
Vanuit landschappelijk standpunt ligt het projectgebied in de overgangszone tussen de kust en de kustpolders ten zuidoosten van Oostende, binnen de historische Sint-Catharinapolder. Deze regio maakt deel uit van een uitgestrekt, vlak polderlandschap tussen de duinen en de Vlaamse Zandstreek, gevormd door een eeuwenlange wisselwerking tussen mens en natuur. In hoofdstuk 3.3 wordt hier dieper op ingegaan, ook met het oog op het archeologisch potentieel.

Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het projectgebied gelegen is op een hoogte rond 4,00 mTAW (Figuur 9 en Figuur 10), wat eigenlijk soms onder het zeeniveau is bij hoogwater in Oostende (4,40 mTAW op 9 januari 2026). Het is dus duidelijk dat het projectgebied sterk onderhevig is geweest aan getijden, alvorens er aan waterkering werd gedaan door de mens. Dit blijkt mogelijk ook uit het feit dat het maaiveld binnen de dijk ongeveer 0,80 meter hoger ligt dan erbuiten, wat kan wijzen op (slib)afzettingen. Op de hoogteprofielen is ook te zien dat het projectgebied zeer vlak is, met nog geen 0,20 meter hoogteverschil over het hele terrein (Figuur 11).

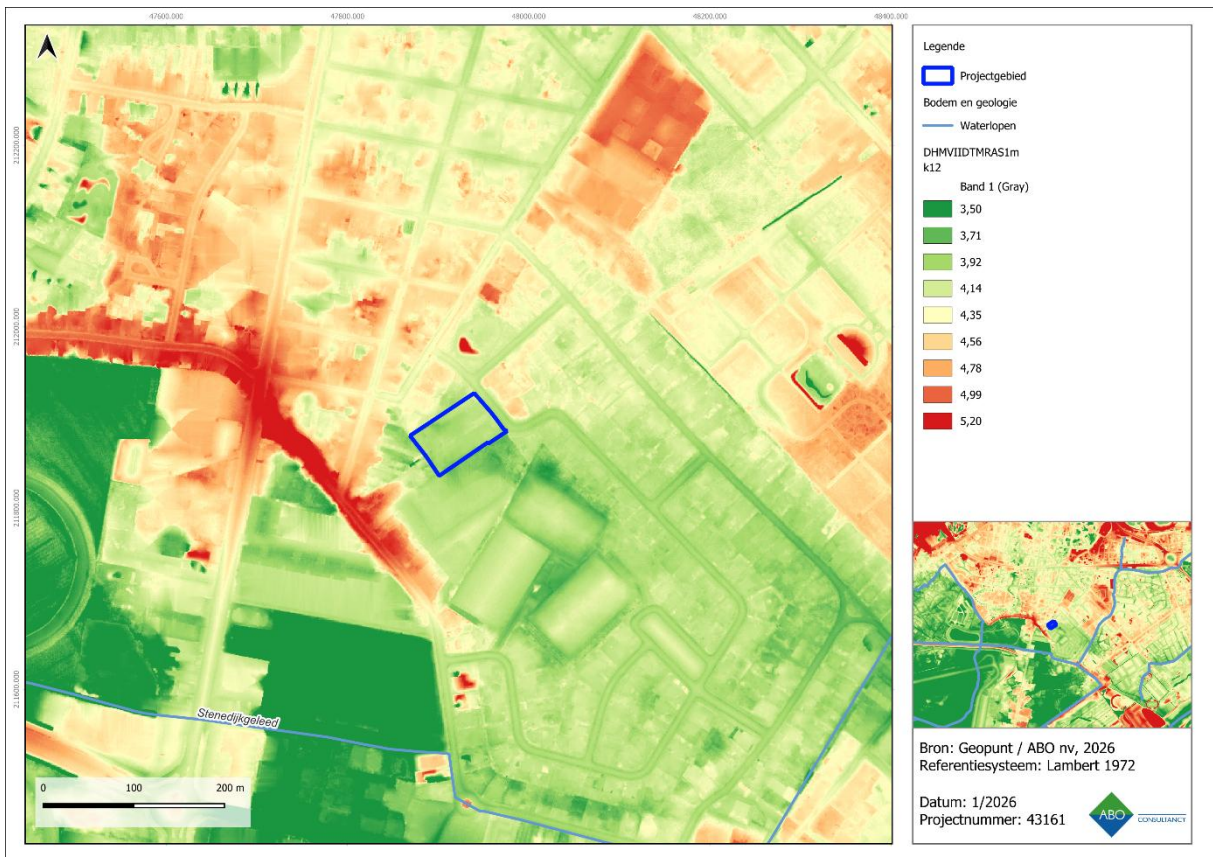
De Skyview toont weinig meer aan dan de GRB-kaart: twee loodsen binnen de contouren van het projectgebied (Figuur 12).

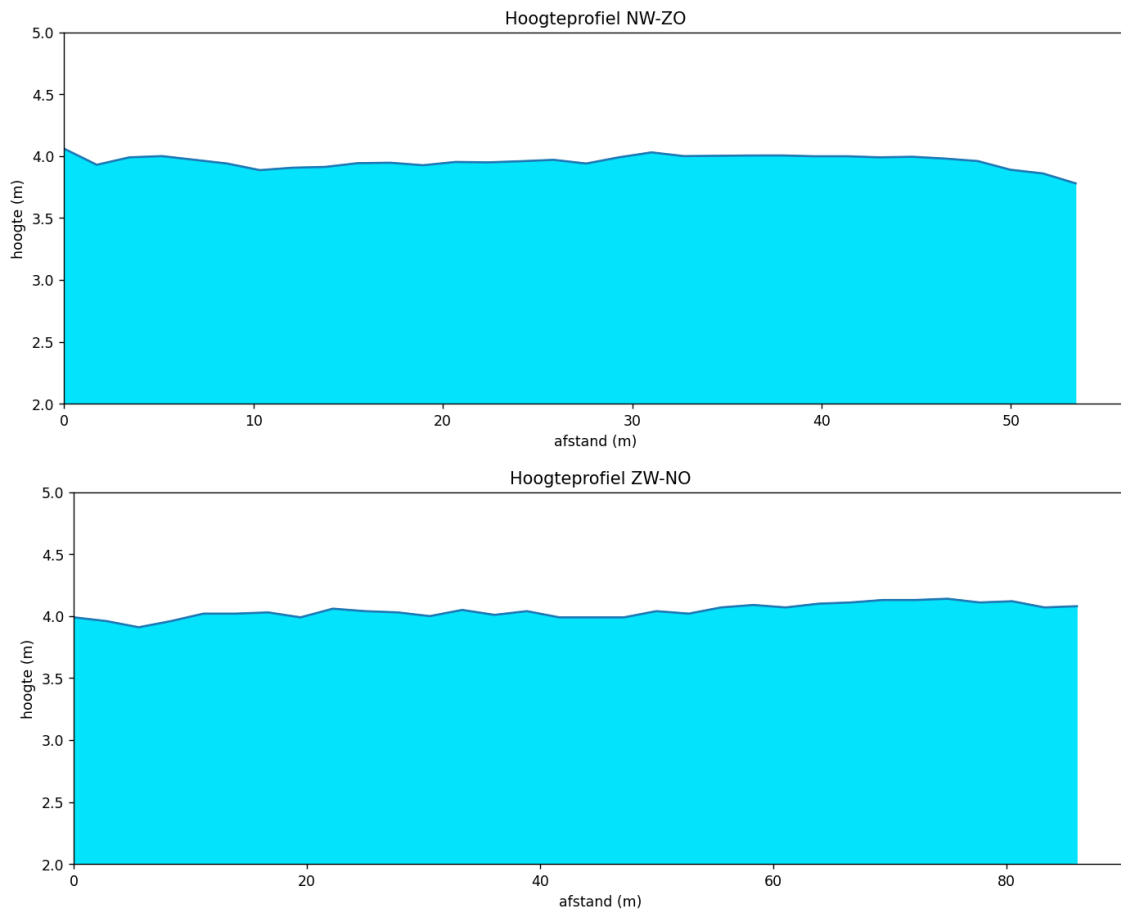
Figuur 8: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied

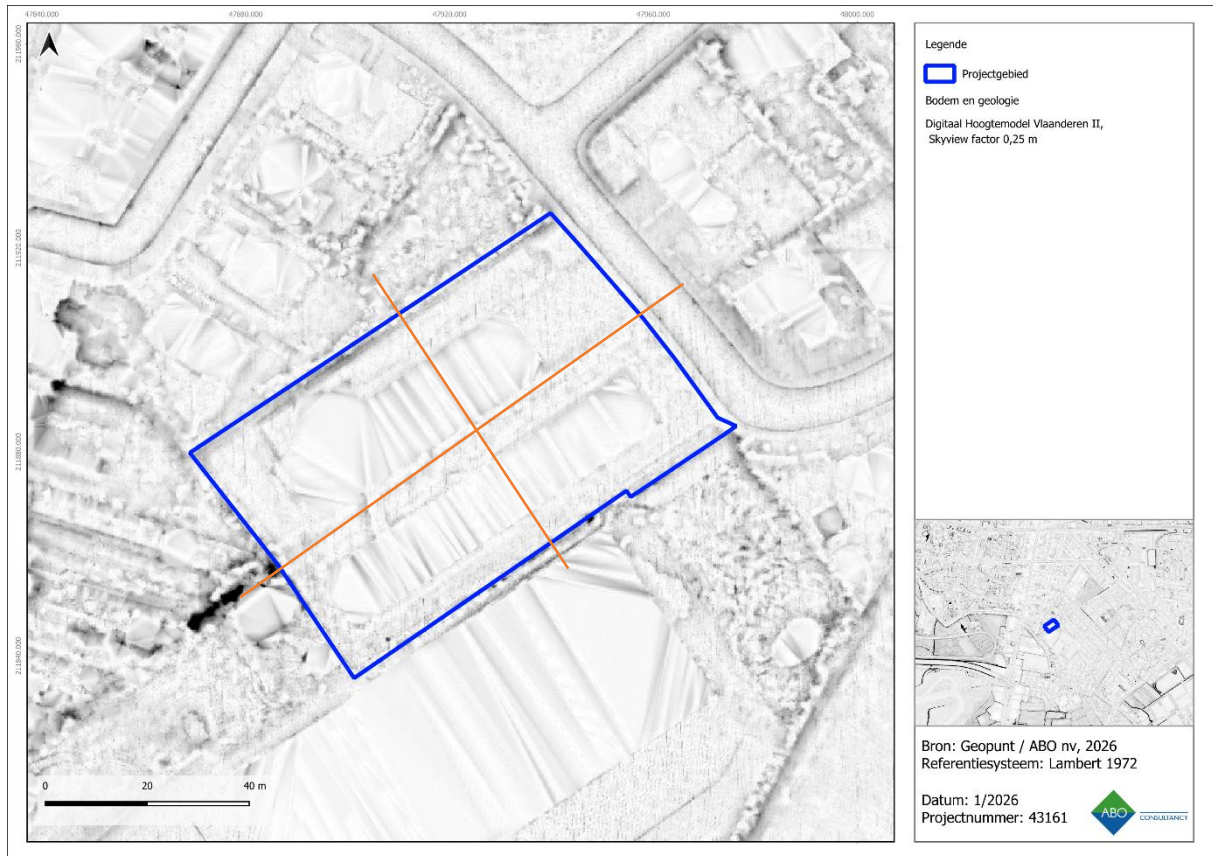
Figuur 9: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macro

Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, micro

Figuur 11: Hoogteprofielen van noordwest naar zuidoost en van zuidwest naar noordoost.

Figuur 12: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (oranje)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

Volgens de gedigitaliseerde Bodemkaart (1950-1970) komt de kartering **OB** voor ter hoogte van het projectgebied (Figuur 13). Dit is een bodem waarvan het profiel door menselijke tussenkomst gewijzigd of vernietigd werd. Omwille van ingrepen die in dit geval gepaard zijn gegaan met bebouwing kon het oorspronkelijke bodemprofiel dus niet meer gekarteerd worden. De omgeving van het projectgebied wordt echter gedomineerd door kleiplaatgronden (h.K3, h.K2). Dit zijn zeeafzettingen uit de 17de en 18de eeuw die rusten op oudere poldersedimenten die op een diepte van meer dan 1,00 m-Mv voor komen. Ook hieruit blijkt dus dat het projectgebied sterk onderhevig is geweest aan getijden.

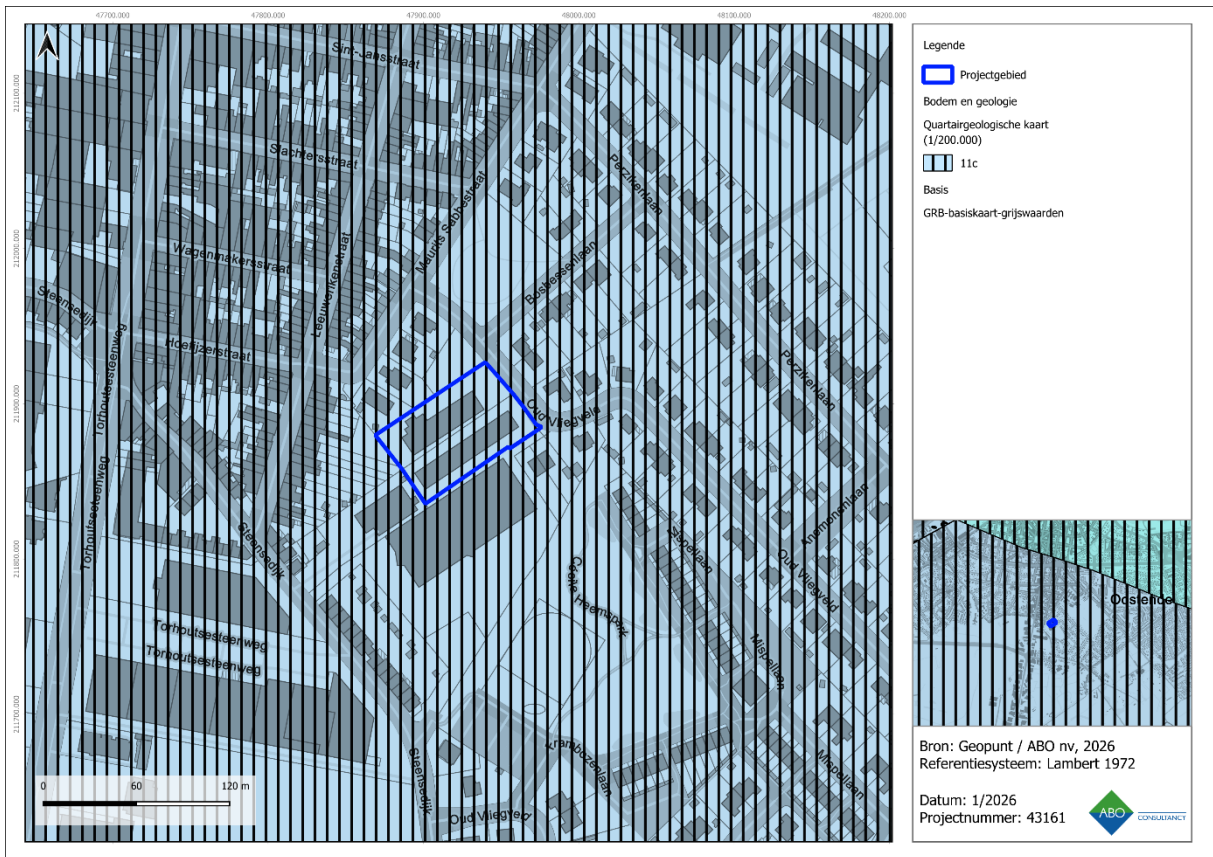
Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200.000) bestaat het projectgebied uit **type 11c** (Figuur 14). De bovenste laag bestaat hierbij uit getijdenafzettingen (GH) uit het Holocene. Deze worden gevolgd door eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of hellingsafzettingen (ELPw en/of HQ). De onderste laag omvat getijdenafzettingen (GLPe) van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen). Deze stratigrafie wijst op een afwisseling van mariene, eolische en opnieuw mariene invloeden doorheen het Laat-Pleistoceen tot in het Holocene.

Het projectgebied ligt op de Tertiaire afzettingen van het **Lid van Kortemark**. Deze eenheid wordt gekenmerkt door fijnkorrelige, kleiige sedimenten die naar boven toe een duidelijke toename in korrelgrootte vertonen. De overgang naar de bovenliggende zanden van de Formatie van Tielt is scherp en markeert het einde van de overwegend kleiige afzettingen van de Formatie van Kortrijk. (Figuur 15).

Volgens de potentiële bodemerosiekaart is er geen informatie beschikbaar over het projectgebied zelf. De potentiële bodemerosie in de ruime omgeving van het projectgebied wordt gekarteerd als **zeer laag tot verwaarloosbaar**.

Figuur 13: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 14: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied

Figuur 15: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied

3.3 LANDSCHAPPELIJKE FORMING

3.3.1 ONTWIKKELING VAN DE KUSTVLAKTE

De kustvlakte, ook wel de Polderstreek genoemd, kwam tot stand door de afzetting van Holocene sedimenten onder invloed van de getijden.¹ Het landschap bestond oorspronkelijk uit een getijdenmilieu waarin getijdengeulen een centrale rol speelden.² De vorming van de huidige kustvlakte startte ca. 10.000 jaar geleden, aan het einde van de laatste ijstijd, en verliep via een complex opvullingsproces dat sterk bepaald werd door de snelheid van de zeespiegelstijging en het evenwicht tussen sedimentaanvoer en beschikbare ruimte voor afzetting.³ Aanvankelijk bestond de westelijke kustvlakte uit een fluviatiel landschap rond de paleovallei van de IJzer en haar bijrivieren, terwijl in het oosten dekzanden voorkwamen. Door de klimaatopwarming smolten de ijskappen en steeg de zeespiegel snel, waardoor de Atlantische Oceaan en de Noordzee zich uitbreidden. Tegelijk steeg de grondwatertafel en ontstond een zoetwatermoeras waarin basisveen werd gevormd: eerst in de paleovalleien en later ook meer landinwaarts. Rond 7500–7000 v.Chr. bereikte de zee de kustvlakte, die veranderde in een wadgebied met getijdengeulen. Door het ritme van eb en vloed ontwikkelden zich verschillende afzettingsmilieus, zoals slikken en schorren. De sterke zeespiegelstijging deed de slikken uitbreiden over schorren en basisveen, waardoor het getijdengebied landinwaarts opschoof en een bijna 10 m dik zand- en kleipakket werd afgezet.

Rond 5500 v.Chr. vertraagde de zeespiegelstijging. Op de hogere delen van het wad ontwikkelden zich zoetwatermoerassen, waar lokaal verlandingsveentjes ontstonden door opstapeling van riet. Nabij de geulen bleef zand en klei worden afgezet. Omdat de geulen zich verplaatsten, werd het lager gelegen veengebied herhaaldelijk opnieuw omgevormd tot wad. Daardoor bestaat de afzettingsreeks tussen ca. 5500 en 3500 v.Chr. uit afwisselend veenlaagjes en wadsedimenten. Een tweede vertraging rond 3500 v.Chr. liet de veengroei langdurig doorgaan, waardoor de kustvlakte grotendeels veranderde in een kustveenmoeras met een uitgebreid oppervlakteveen. Later namen de getijden opnieuw terrein in via nieuwe geulen, die door erosie vanuit zeegaten werden ingesneden (zoals de IJzermonding). Verticale erosie ontwaterde het veen, dat inklinkte en lager kwam te liggen langs de geulen. Hierdoor nam de komberging toe en sneden de geulen zich verder in. Herwerkt pleistoceen zand en veenbrokken werden in de geulen afgezet, waarna het geulennetwerk zich uitbreidde tot over bijna de hele kustvlakte en deze opnieuw omvormde tot wadgebied; sedimentatie concentreerde zich vooral in de geulen.

Tussen ca. 2500 v.Chr. en 450 n.Chr. werd het grotendeels veenrijke kustgebied opnieuw sterk beïnvloed door de getijden, mede door natuurlijke sedimentatieprocessen. Sedimentbronnen in de Noordzee raakten uitgeput door opslibbing van het getijdenbekken, waardoor het tekort werd aangevuld door erosie van veenoevers en Holocene kustvlakteafzettingen. In het veen ontstonden diepe getijdengeulen, wat de getijdeninvloed versnelde. De verticale erosie draineerde het veen, dat verder inklinkte en het oppervlak deed dalen, waardoor het gebied evolueerde naar een wadlandschap.⁴ Tijdens de Romeinse periode werden de uitgesleten geulen opgevuld met mariene sedimenten onder *high-energy conditions*. Dit is de periode (300–500 n.Chr.) waarin de Testerepgeul zich vormde ten zuiden van het studiegebied.⁵ Nadien nam de getijdenwerking af: de vroege middeleeuwen werden gekenmerkt door *low-energy conditions* met sterke sedimentatie, waardoor de meeste geulen definitief opgevuld raakten tussen ca. 550 en 750 n.Chr. Enkel de grootste geulen bleven open.

---

¹ Baeteman 2008.

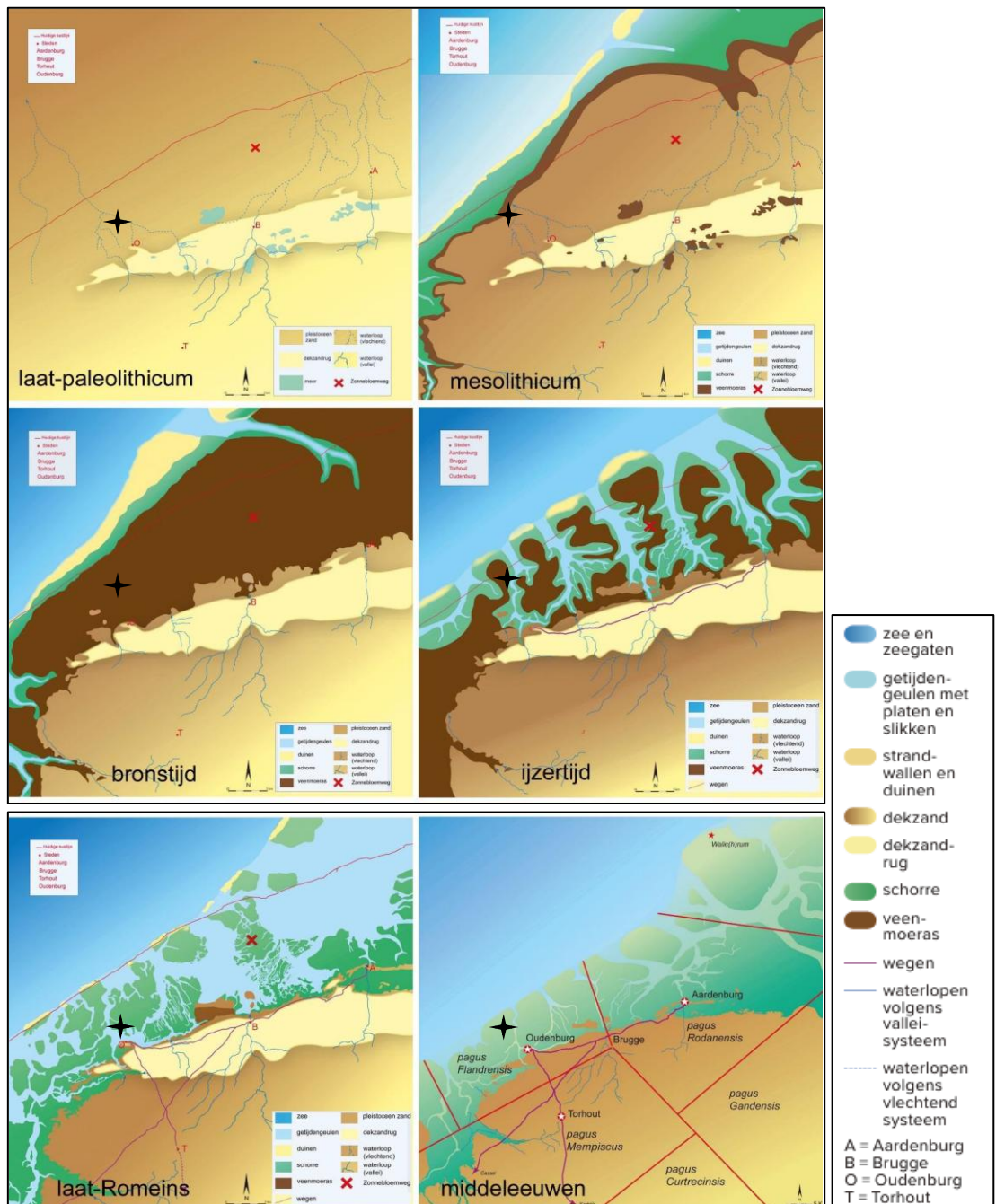
² Tys 2001/2002, 257

³ Ervynck et al. 1999, 103

⁴ Tys 2001/2002, 261

⁵ Tys 1996

Het kustgebied bleef een dynamisch wadlandschap met lateraal migrerende geulen, omgeven door slikken en schorren. Door reliëfinversie kwamen met zand gevulde en met klei afgedekte geulbeddingen relatief hoger te liggen dan de omliggende schorren, omdat ze minder compacteerden door ontwatering. Deze geulruggen werden daardoor aantrekkelijk voor bewoning. Rond 800 zorgde laterale migratie voor herwerking van afzettingen, terwijl de dichtslibbing van geulen (tweede helft 6de tot tweede helft 8ste eeuw) de bewoningsmogelijkheden op de kustvlakte vergrootte.⁶ Door deze opslibbing ontstond het eiland Testerep tussen Westende (Nieuwpoort) en Oostende, waarbij de Testerepgeul de grens vormde tussen vasteland en eiland. Na inpolderingen werd Testerep rond 1200 opnieuw met het vasteland verbonden.⁷

Figuur 16: Reconstructie van het landschap tot 450 na Christus. De locatie van Oostende is aangeduid met een zwarte ster.

⁶ Tys 2001/2002, 261

⁷ Reniere et al. 2012; Tys 1996

3.3.3 INVLOED OP DE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING VAN HET PROJECTGEBIED⁹

Het projectgebied situeert zich binnen de Zeepolders en staat daardoor gekarteerd als een “overstroombaar gebied vanuit de zee”. Het landschap wordt bovendien doorsneden door relicten van oude krekken en waterlopen die heden grotendeels onder controle zijn gebracht. Deze situering binnen een kustvlakte met een uitgesproken hydrografisch netwerk wijst op een landschappelijke setting waarin getijdenwerking, overstromingsprocessen en geulvorming een belangrijke rol hebben gespeeld. Dergelijke omstandigheden gaan doorgaans gepaard met een wisselende balans tussen erosie en sedimentatie, waardoor bodemmateriaal lokaal kan zijn afgevoerd of herhaaldelijk opnieuw afgezet. Pas rond 1740, net voor de indijking, is er melding van enkele permanente bewoners die zich in het gebied konden vestigen omwille van het verlaagde gevaar op overstromingen door voldoende slibophoging.¹⁰

Volgens de Quartairgeologische kaart behoort het projectgebied tot type 11c, waarbij de bovenste laag bestaat uit Holocene getijdenafzettingen en ook de bodemtypekaart beschrijft zee-afzettingen uit de 17de en 18de eeuw die rusten op oudere poldersedimenten op een diepte van meer dan 1,00 m-Mv. Deze stratigrafische opbouw weerspiegelt een langdurige invloed van mariene afzetting en herwerking sinds het begin van het Holoceen, waarbij in het gebied voornamelijk zandige sedimenten zijn afgezet, met lokaal kleiige en organische componenten.

Binnen de Holocene landschapsontwikkeling speelde de interactie tussen kustbarrièrevorming, doorbraak van barrières en de ontwikkeling van getijdengeulen een centrale rol. Geulvorming leidde tot insnijding in een veenlandschap en ging gepaard met afwatering van veenmoerassen, wat inklinking van veenpakketten en een toegenomen gevoeligheid voor overstroming kan hebben veroorzaakt. Het resultaat was een dynamisch systeem waarin erosie en sedimentatie elkaar afwisselden, met schorren, krekken en restanten van veenmoerassen als dominante componenten.

Vanaf circa 300 n.Chr. wijzigde de kustvlakte opnieuw substantieel door een combinatie van mariene druk en verdere inklinking van veenpakketten, mede beïnvloed door ontwatering. Hierdoor kregen getijdengeulen meer toegang tot de kustvlakte en drongen zij verder landinwaarts. Dit leidde tot de ontwikkeling van slikken, schorren, krekken en kreekruigen, en ging gepaard met uitgesproken erosie van het oudere landschap. Grote delen van de veenmoerassen werden daarbij door mariene processen beïnvloed, hetzij via directe erosie, hetzij door afdekking onder kleipakketten. Tijdens de laat-Romeinse periode en de vroege middeleeuwen bleef de kustvlakte daardoor een sterk dynamisch gebied waarin geulactiviteit, overstroming en sedimentatie/erosie een blijvende rol speelden, vergelijkbaar met hedendaagse schorren- en geulenlandschappen zoals het Verdrongen Land van Saeftinghe (Nederland) of de Baai van de Somme (Frankrijk).

In controleboringen op een terrein op ca. 60 meter van het huidige projectgebied (dat in dezelfde polder gelegen is) werden kleipakketten aangetroffen die wijzen op een traag sedimentatieproces door aanwezigheid van water dat teruggebracht kan worden tot de 17de eeuw.¹¹ Dit heeft volgens de auteurs te maken met het Beleg van Oostende (1601-1604) toen het gebied immers werd geïnundeerd, waardoor een brede kreek ontstond. De erosieve gevolgen van deze kreek hebben zeker een negatieve invloed gehad op de bodemopbouw, waardoor de kans op het aantreffen van relevante archeologische sporen van voor de 18de eeuw zeer laag is. Relevante archeologische lagen zijn dan ook begraven door jarenlange slibafzettingen tot de 18de eeuw. Daarbij komt ook nog dat de overstromingsgevoeligheid van het polderlandschap allicht geen aantrekkelijke factor was voor een permanente menselijke bewoning.

---

⁹ Gebaseerd op de resultaten uit De Smaele et al. 2019.

¹⁰ De Smet 1970.

¹¹ De Smaele et al. 2019.

Figuur 18: Kaart van Oostende en de zee kust 1639 – 1641. De locatie van het projectgebied is met een zwarte kader aangeduid. (Bron: RAG 2026).

4 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND STENE

Stene was een historisch polderdorp in de “historische polders van Oostende” en ontwikkelde zich als een woongemeente met een uitgesproken landschappelijke identiteit, gekenmerkt door dijken (zoals de Steense- en Schorredijk), kreken (zoals de Schaperijkreek) en waterlopen (zoals het Steenovengeleed). De oorspronkelijke dorpskern bleef gesitueerd in het landelijke gedeelte, ten zuidwesten van de Steensedijk en de Duinkerksesweg, terwijl het noordelijke deel in toenemende mate morfologisch en functioneel aansloot bij de stedelijke groei van Oostende. De plaatsnaam zou verwijzen naar een 9de-eeuwse burcht, mogelijk opgericht tegen de Noormannen, en de eerste schriftelijke vermeldingen (“Stenes”) dateren volgens auteurs van 1133 of 1142. Feodaal behoorde Stene tot het Kamerlingsambacht onder het Brugse Vrije; in 1172 schonk Filips van den Elzas het patronaatsrecht en tiendrecht aan de Tempeliers van Slijpe. Het dorp kende in de late middeleeuwen wisselende heerlijkheidsbezitters, waaronder de heren van Wijnendale (vanaf 1312) en Adolf IV van Kleef (vanaf 1435), terwijl ook de heerlijkheid Sint-Catharina en de Burg van Brugge er lenen bezaten.

De vroegmoderne periode werd sterk beïnvloed door de militaire verdediging rond Oostende. In 1584 zette men het hinterland onder water, en in Stene fungeerden Fort Sint-Isabella en Fort Sint-Clara als onderdelen van de fortengordel. Na de val van Oostende in 1604 bleef een deel van het achterland overstroomd, waardoor de heerlijkheid en parochie Sint-Catharina definitief werden opgeofferd. Daarna volgde herstel: in 1608 werd de Steensedijk hersteld als onderdeel van een ringdijk, het dorp werd heropgebouwd, de Sint-Annakerk vanaf 1624 hersteld en in 1626 een pastorie (herop)gebouwd. In de 18de eeuw kende Stene een bloeiperiode met talrijke hoeves en een nieuwe pastorie. Tegelijk zette een lang inpolderingsproces zich door: de Sint-Catharinapolder ontstond na drooglegging tussen 1744–1749 met een rationeel stratenpatroon, gevolgd door de Snaaskerkepolder in 1803; dit versterkte het agrarische karakter, waartoe ook de 19de-eeuwse molens in en nabij de dorpskom bijdroegen.

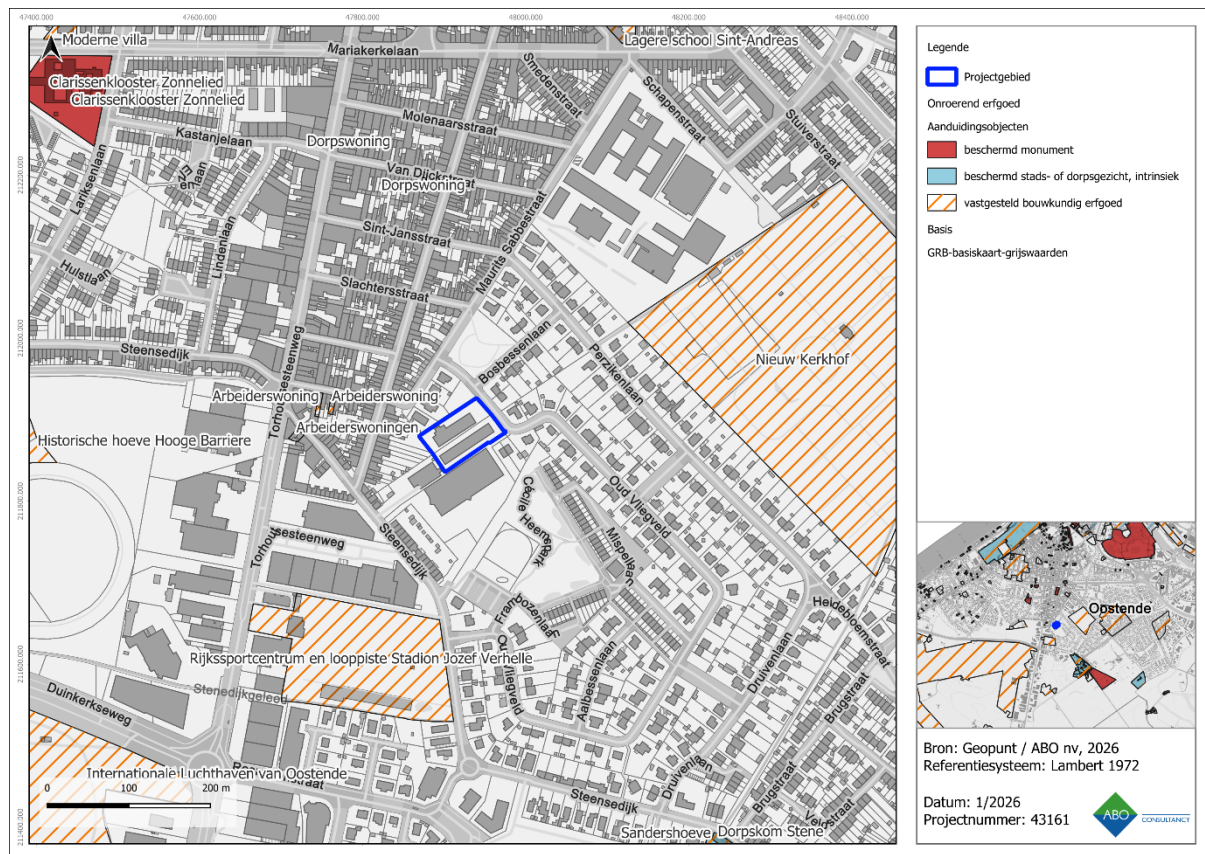
Tot het einde van de 19de eeuw bleef Stene vooral een landelijk polderdorp, maar vanaf dan kwam beperkte nijverheid op. Een structurele verandering volgde door de spoorweg Oostende–Torhout (1868), waarna vanaf circa 1890 de wijk Conterdam ontstond als arbeiderswijk en uitbreiding van Oostende; de opening van een (voorlopig) station in 1899 en een tramhalte in 1907 versterkten de ontsluiting. Conterdam kreeg een eigen parochie in 1912 en de Sint-Catharinakerk in 1936; elders werd aan de Torhoutsesteenweg de arbeiderswijk Hoge Barriere aangelegd. In de 20ste eeuw nam de invloed van Oostende verder toe via nieuwe infrastructuur en functies op Steens grondgebied, zoals plannen voor een volkspark, een burgerlijk vliegveld en een oefenrenbaan voor de Hippodroom. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd aan de Schorredijk een Duitse batterij gebouwd als onderdeel van de Atlantikwall. Na 1945 volgden sociale woonwijken, mede gerealiseerd door “De Gelukkige Haard”, met onder meer het modernistische klooster Zonnelied en later de Mimosawijk.

Deze evoluties liepen parallel met een geleidelijke bestuurlijke annexatie door Oostende: in 1877, 1896, 1899 en 1900 werden al delen bij Oostende gevoegd, gevolgd door een grote inpalming in 1931, en uiteindelijk werd Stene in 1971 een deelgemeente van Oostende.

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 BESCHERMDE EN VASTGESTELDE ERFGOEDWAARDEN

Volgens de Inventaris Bouwkundig Erfgoed bevinden er zich geen erfgoedwaarden op het projectgebied (Figuur 19). Ook in de directe omgeving zijn er weinig relevante elementen van waardevol bouwkundig erfgoed aanwezig.

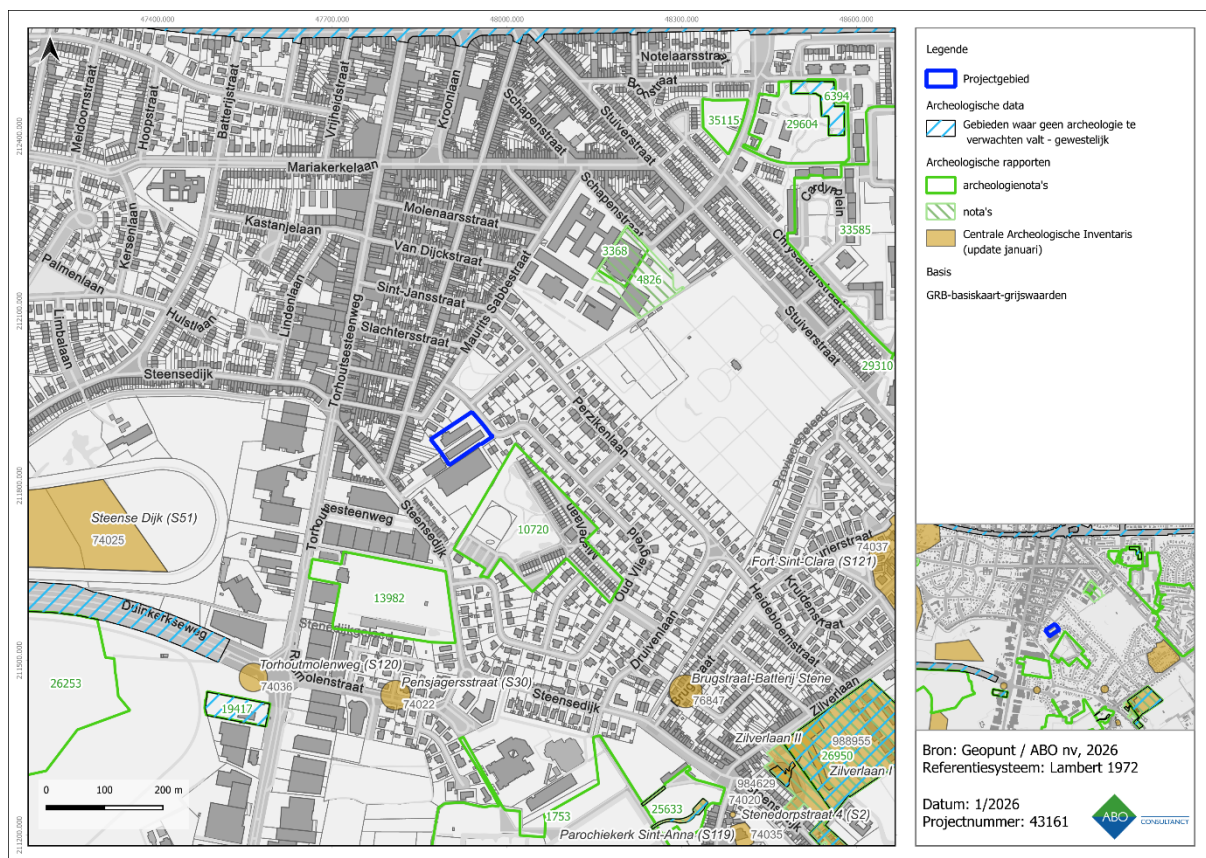

Figuur 19: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.

Net ten zuiden van het projectgebied was wel er een erfgoedobject aanwezig dat omwille van sloop echter tegenwoordig geen erfgoedwaarde meer heeft: een luchthavengebouw (ID. 56663, niet zichtbaar op Figuur 19 omdat het geschrapt is als erfgoed). Dit voormalige toegangsgebouw van het oud vliegveld van Stene was een van de enige resterende elementen van het vliegveld dat vanaf 1920 werd aangelegd op gronden die oorspronkelijk bestemd waren voor het Nieuw Kerkhof van Oostende. Het terrein diende als burgerlijk vliegveld van de maatschappij *Aéronautique Civile* en bestond uit een effen gerold weiland van 550 meter op 480 meter, omringd door afwateringssloten en begrensd door de Steensedijk. Omdat de landingsplaats te klein was, werd later een nieuw vliegveld aangelegd in Raversijde en werden de gronden na de Tweede Wereldoorlog verkaveld voor villa's, waarbij de straatnaam Oud Vliegveld nog naar de vroegere site verwijst. Het gebouw zelf was een alleenstaand, witgeschilderd bakstenen pand uit circa 1920 met een schilddak en een middenrisaliet met het opschrift *AÉRO-GARE OSTENDE*. en was intern ingericht met onder meer een wachtzaal, infirmerie, douane en controlepost voor piloten.

4.2.2 ARCHEOLOGISCHE DATA

In de nabije omgeving van het projectgebied zijn er verschillende meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) bekend van archeologische sporen en/of vondsten die een licht kunnen werpen op menselijke occupatie in het verleden (Figuur 20). Het gaat hier voornamelijk om resten van de volle middeleeuwen tot en met de Tweede Wereldoorlog.

Figuur 20: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving.

Bij de oudste waarnemingen in de omgeving die getuigen van een middeleeuwse aanwezigheid zijn er een aantal het resultaat van een prospectiethesis die in 1984 uitgevoerd werd in de omgeving van Stene (ID. 74025 en 74022). Tijdens de prospectie werden verschillende soorten aardewerk aangetroffen die in de volle en late middeleeuwen gedateerd kunnen worden (tussen de 9de en de 14de eeuw).¹² Of deze scherven ook wijzen op aanwezigheid van effectieve bewoning kon echter niet met zekerheid gesteld worden.

Bewoning werd wel met zekerheid aangetroffen op een andere locatie, namelijk het dorp Stene, dat op ca. 800 meter ten zuidoosten van het projectgebied gelegen is aan de overzijde van de dijk (ID. 988833, 988955, 990243, 984629). Tijdens een opgraving in 2020 werd een deel van het 15de- en 16de-eeuwse dorp onderzocht, waarbij er sporen aan het licht kwamen die tussen 1450 en 1550 gedateerd konden worden. Het gaat om kuilen, een brede gracht en een leeflaag met nederzettingsafval.¹³ De vondsten wijzen op veeteelt en akkerbouw, mogelijk aangevuld met baksteenproductie en zoutwinning uit veen, en omvatten onder meer wafelijzers, veebellen en diverse metaalvondsten zoals een gesp in koperlegering en afgevuurde kogels van voor 1800. Opmerkelijk is ook de ontdekking van een pelgrimsinsigne die uniek blijkt voor de regio en zonder gekend equivalent in West-Europa. In de late 16de eeuw breidde de bewoning uit met twee bakstenen gebouwen, waarvan één door zijn omvang, meerdere kamers, afgewerkte vloeren,

¹² Decoster 1984.

¹³ Beke et al. 2022.

grote haarden en een aardewerkensemble met veel kannen, kruiken en pinten (Rijnlands steengoed) vermoedelijk als herberg fungeerde. Tijdens het Beleg van Oostende (1601–1604) kwam hier abrupt een einde aan: beide gebouwen brandden af en werden verlaten, waarna de site door inundatie werd afgedekt met een ca. 40 cm dik kleipakket dat de 16de-eeuwse resten uitzonderlijk goed conserveerde. Daarnaast werden twee inhumatiegraven aangetroffen (minstens 16de eeuw), met een man (19–21 jaar) en een vrouw (25–34 jaar), zonder grafgiften en buiten een reguliere begraafplaats begraven, wat sterk wijst op slachtoffers van het beleg. Ten slotte veroorzaakte een Tweede Wereldoorlog-loopgravencomplex lokaal verstoringen van de vroegmoderne sporen, maar leverde het tegelijk vondstmateriaal op uit WOII en de periode erna.

Op 700 meter ten oosten van het projectgebied zijn er ook nog resten aangetroffen van Fort Sint-Clara (ID. 74037). Fort Sint-Clara werd in 1590 gebouwd als onderdeel van de fortengordel rond Oostende tijdens de godsdienstoorlogen. Het was een vierzijdig bastionfort met een aarden wal en vestingsgracht. In 1620 werd het herwerkt of vervangen, en tussen 1731 en 1751 omgevormd tot een hoeve, waarbij de naam Sint-Clara behouden bleef.

Niet ver van Stene werden tenslotte ook nog loopgraven en schuilputten gevonden die deel uitmaakten van de Batterij Stene (ID. 76847).

CAI	Locatie	Datering	Omschrijving	Bron
74025	Steense Dijk (Oostende)	Middeleeuwen	Aardewerk	Prospectiethesis
74022	Pensjagersstraat (Oostende)	Middeleeuwen	Aardewerk	Prospectiethesis
988833	Stenedorpstraat (Oostende)	13de – 14de eeuw	Greppels	Vooronderzoek met ingreep
74037	Stuiverstraat 401 (Oostende)	16de eeuw	Fort Sint-Clara	Erfgoedonderzoek
988955	Leander Vanmassenhovestraat, Zilverlaan (Oostende)	16de eeuw	2 inhumaties	Vooronderzoek met ingreep
74020	Stenedorpstraat 4 (Oostende)	16de eeuw	Molen	Prospectiethesis
76847	Brugstraat (Oostende)	WOII	Loopgraven en schuilputten	Terreinonderzoek
990243	Zilverlaan (Oostende)	WOII	Uitbraakspoor en artefacten	Opgraving
984629	Zilverlaan (Oostende)	15de eeuw – WOII	Sporen van Stene	Opgraving

Tabel 2: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied

Voor een terrein op minder dan 100 meter naar het zuidoosten van het huidige projectgebied werd ook een relevante archeologienota opgesteld door Hembyse Archeologie in 2018 (ID. 10720).¹⁴ Het betreft een onderzochte zone van ca. 35.855 m² die maximaal verstoord zou worden (verkeveling). Net zoals het huidige projectgebied is het toenmalige terrein een onderdeel van de historische Oostendse polders, ontwikkeld op een voormalige slikken- en schorrenzone die minstens sinds de 16e eeuw slechts beperkt

¹⁴ De Smaele et al. 2019.

werd geëxploiteerd. De ondergrond wordt gedomineerd door jonge holoceen-Quartaire kleiafzettingen bovenop diep gelegen veen, terwijl binnen het projectgebied bovendien een antropogeen aangevoerde, goed drainerende zandige laag aanwezig is ten gevolge van de aanleg van het sportcomplex. Cruciaal voor de bewaringstoestand is de vaststelling dat het gebied zich situeert ter hoogte van een (voormalige) getijdengeul en kreeksysteem dat pas tegen het einde van de 17de tot in de 18de eeuw werd opgevuld. De boringen tonen onder het kleidek een snel gesedimenteerde zandlaag met geërodeerde veenfragmenten, wat duidt op sterke erosieve processen die oudere bodemhorizonten en potentiële archeologische niveaus hebben verwijderd. In combinatie met historisch kaartmateriaal leidt dit tot de conclusie dat het archeologisch kennispotentieel zeer gering is. Daarom werd geconcludeerd dat de kans op goed bewaarde archeologische sporen of structuren binnen het projectgebied verwaarloosbaar is en dat verdere maatregelen niet noodzakelijk worden geacht. Het huidige projectgebied bevindt zich in dezelfde landschappelijke situatie.

Een andere archeologienota in de nabije omgeving, opgesteld door Acke & Bracke bvba in 2020, behandelt de werkzaamheden binnen een stadioncomplex (ID. 13982).¹⁵ Historisch en cartografisch onderzoek toonde geen bebouwing voor 1969 aan, maar wel een meanderende waterloop die de werkzone doorkruiste en tussen 1911 en 1955 werd rechtgetrokken tot het huidige Stenedijkgeleed. Bodemkundige gegevens wijzen op sterk antropogeen verstoorde gronden en kleiige kreekrugafzettingen. Hoewel in de omgeving vindplaatsen bekend zijn uit de Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijd, wordt het archeologisch potentieel van de ingreepzone als laag ingeschat door ingrepen die gerelateerd zijn aan de waterloop en latere verstoringen, waardoor bijkomend onderzoek niet werd geadviseerd.

4.3 CARTOGRAFISCHE EN ICONOGRAFISCHE BRONNEN

Een belangrijke bron van informatie is historisch kaartmateriaal. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Eventueel eerder aanwezige middeleeuwse structuren zijn mogelijk reeds verdwenen en zijn dus niet meer opgenomen in recentere bronnen.

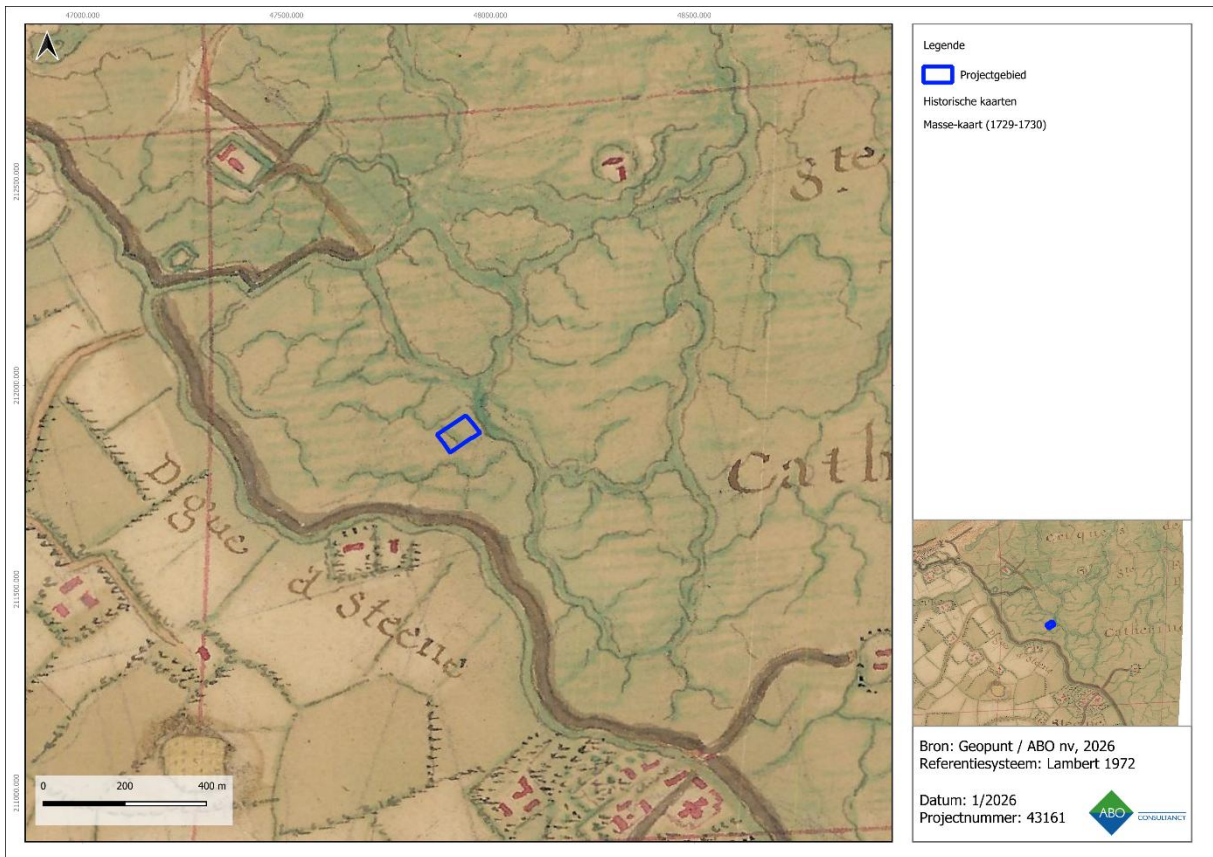
Enkele relevante cartografische bronnen werden ook al gebruikt in hoofdstukken 3.3.2 of 3.3.3 en zullen hier niet opnieuw getoond worden. Een andere geschikte cartografische bron is de Massekaart uit de eerste helft van de 18de eeuw (Figuur 21). Hierop staat het projectgebied gekarteerd ter hoogte van de zeer natte Sint-Catharinapolder. De Steensedijk en het meer zuidelijk gelegen dorp Stene zijn ook duidelijk zichtbaar. Bewoning concentreert zich logischerwijs aan de droge zijde van de dijk. De Fricxkaart geeft, hoewel minder gedetailleerd, een gelijkaardig beeld weer (Figuur 22).

Op de Ferrariskaart is de omgeving van het projectgebied voor het eerst zichtbaar na de indijking van 1744, waardoor het nu geschikt is om als landbouwgrond te dienen (Figuur 23). Er is echter nergens binnen het projectgebied bebouwing te zien en dat blijft ook zo op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 24). De Steensedijk is telkens duidelijk gekarteerd.

Ook op de latere Vandermaelen- en Poppkaart blijft het gebied als polder aangeduid en ontbreekt er nog steeds bebouwing binnen (en rond) de contouren van het projectgebied (Figuur 25 & Figuur 26). Op de topografische kaart van 1873 zijn er een heel aantal rechte kreek- of greppels te zien die de waterhuishouding stabiel moeten houden (Figuur 27).

---

¹⁵ Acke et al. 2020.

Figuur 21: Massekaart met aanduiding van het projectgebied

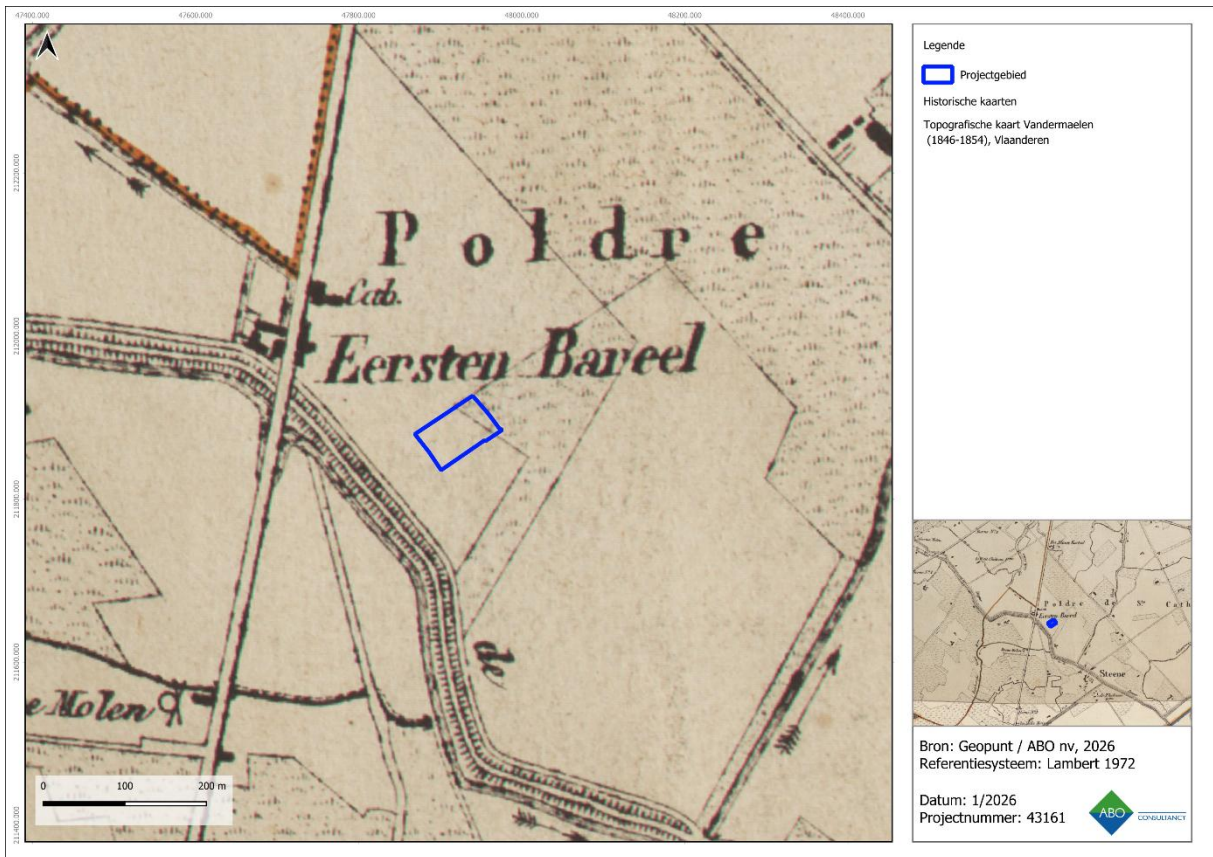
Figuur 22: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied

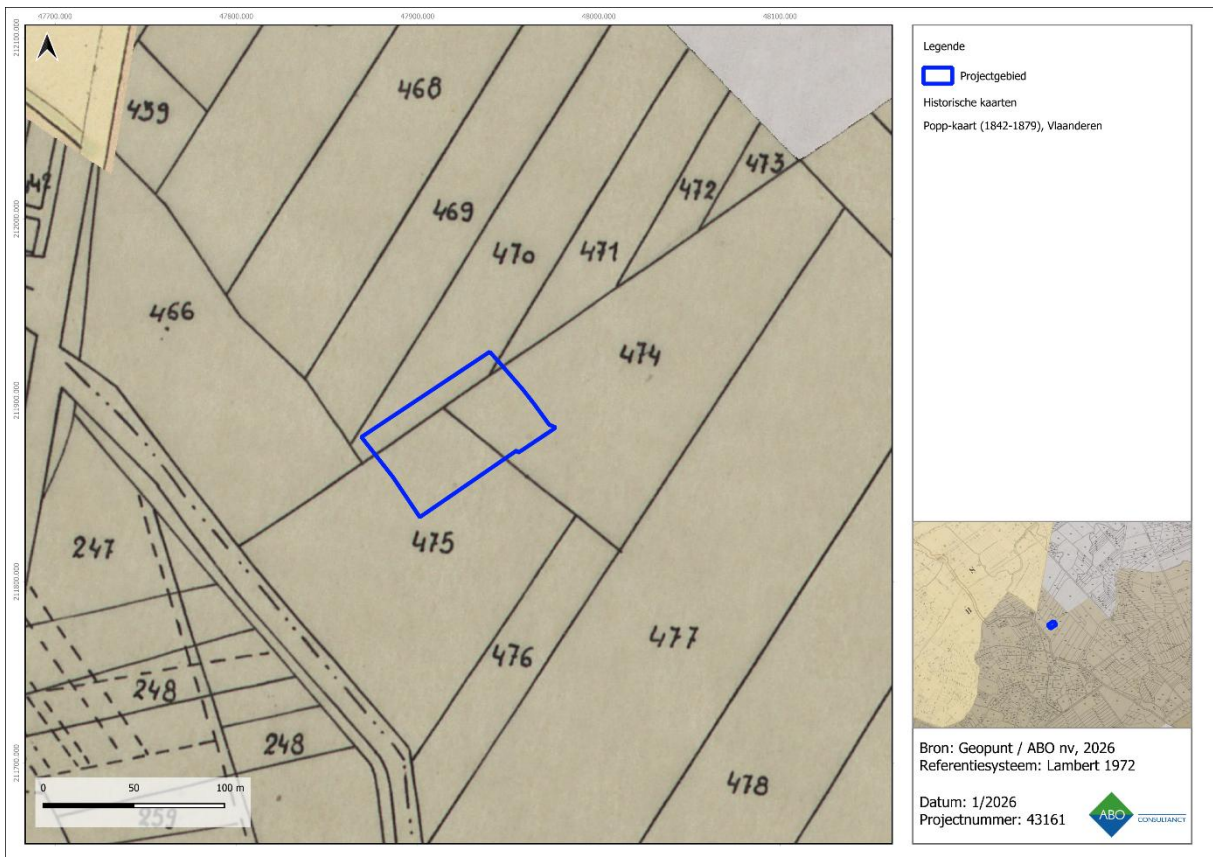
Figuur 23: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 24: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied

Figuur 25: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 26: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied

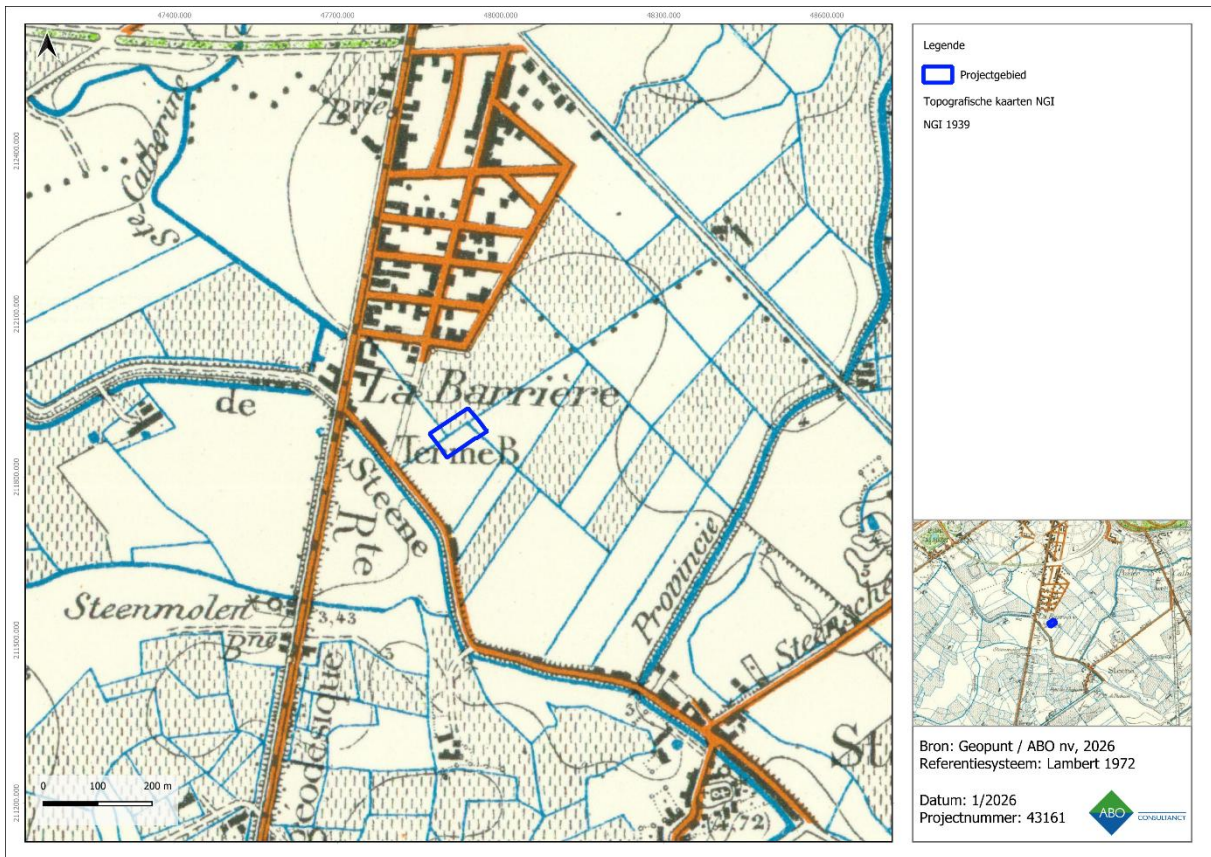

Figuur 27: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied

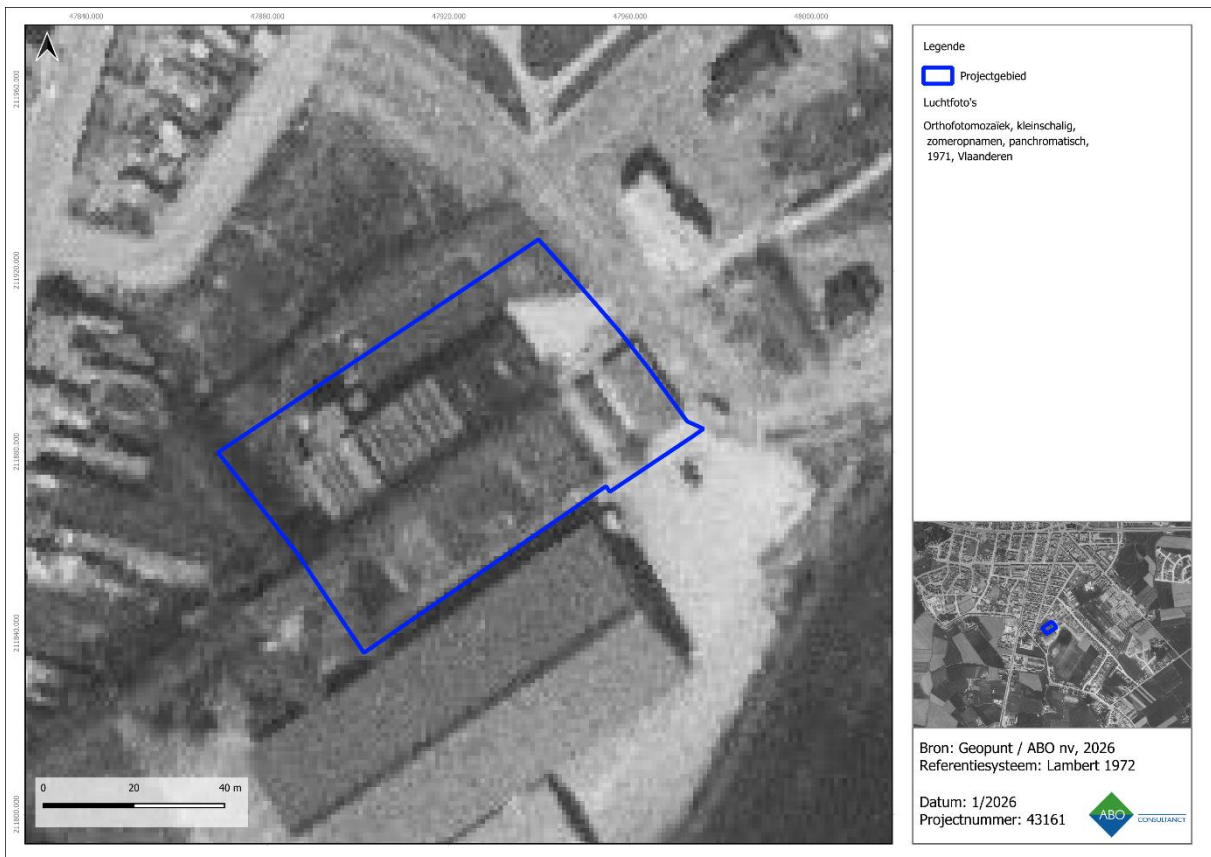
4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Hoewel de omgeving van het projectgebied op dat moment al in gebruik was als kleinschalig vliegveld, is er op de topografische kaart van 1939 amper iets van te zien (Figuur 28). Wat wel opvalt is dat er steeds meer bewoning komt in de nabije omgeving. Het vliegveld was eerst bedoeld als begraafplaats maar dat idee werd omwille van de natte bodem snel in de vuilbak gekieperd. Rond 1940 zou de huidige loods op het projectgebied gebouwd zijn, al werd het vliegveld na de Tweede Wereldoorlog al opgedoekt.

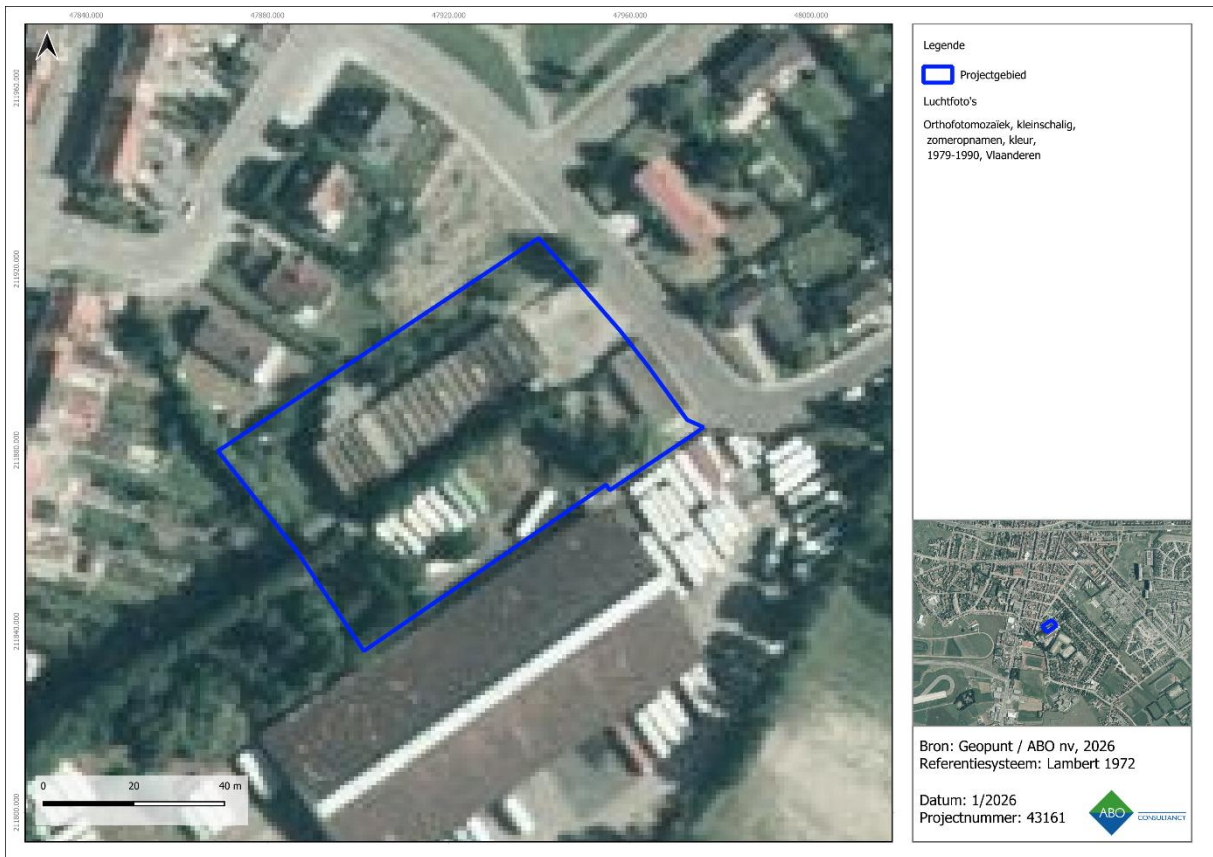
Op de orthofoto uit 1971 zijn de bestaande loods met aanpalende woning en de woning aan de straatzijde duidelijk te zien (Figuur 29). Dit blijft ook zo op de latere orthofoto van 1988, waarop het lijkt dat een groot deel van het projectgebied verhard is (Figuur 30). De orthofoto van 2008-2011 toont het moment net voordat de nieuwe loods op huisnummer 12 wordt gebouwd (Figuur 31). In de jaren na de bouw van deze structuur zijn er nog amper wijzigingen opgetekend (Figuur 32).

Figuur 28: Topografische kaart van 1939 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 29: Orthofotomosaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 30: Orthofotomosaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 31: Orthofotomosaïek uit 2008-2011 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 32: Meest recente orthofotomosaïek (2025) met aanduiding van het projectgebied

5 BESLUIT

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van de (gedeeltelijke) sloop van twee loodsen en de bouw van zes woningen met bijhorende tuin en parkeerplaatsen op een projectgebied van 4.706 m². Het doel van dit onderzoek is driedig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

Op basis van de inplantingsplannen en cartografische bronnen kan gesteld worden dat het projectgebied al veel recente antropogene invloed heeft gekend. Momenteel is ongeveer 2.138 m² (ofwel 45 %) van het projectgebied bebouwd met twee loodsen, een bijhorende bedrijfswoning en verharding. Hoewel de loods op huisnummer 10 al aanwezig is sinds 1939, stond er op huisnummer 12 tot het begin van de 21ste eeuw een woning die sinds 2009 plaats heeft gemaakt voor een tweede loods. Alles bij elkaar is tot op heden minstens 2.589 m² (ofwel 55 %) van het terrein bebouwd geweest, wat allicht een negatieve invloed heeft gehad op de bodemopbouw aangezien de loodsen gefundeerd zijn op funderingssokkels tot ca. 1,00 m-Mv. Een foto uit 2009, net voor de bouw van de tweede loods, toont dan ook al een maaiveld dat bedekt is met puin (zie Figuur 3).

De geplande werkzaamheden hebben een totale oppervlakte van 2.775 m², waarvan ongeveer 1.888 m² (ofwel 70 % van de werken) volledig ter hoogte van de reeds bebouwde delen zal plaatsvinden (zie Figuur 6). De nieuwe situatie zal echter meestal niet dieper reiken dan de bestaande bebouwing, waardoor de impact over het algemeen erg beperkt is. De vloerplaat en verharding van de te realiseren huizen (600 m²) zullen bijvoorbeeld tot 0,50 m-Mv reiken en enkel de vorstranden verstoren de bodem tot een diepte van 1,00 m-Mv. De tuinen rond de huizen (850 m²) zullen tot slechts 0,30 m-Mv aangelegd worden. De parkeerplaatsen op het terrein, met een totale oppervlakte van 720 m², bestaan uit een verharding die aangelegd wordt tot een beperkte diepte van 0,40 m-Mv. De overige 1.931 m² (ofwel 41 % van het totaal) van het projectgebied zal zelfs helemaal niet geroerd worden.

Landschappelijk gezien is het projectgebied gelegen in de Sint-Catharinapolder, een Oostends getijdenlandschap dat rond 1745 ingedijkt werd. Deze situering binnen een kustvlakte met een uitgesproken hydrografisch netwerk wijst op een landschappelijke setting waarin getijdenwerking, overstromingsprocessen en geulvorming een belangrijke rol hebben gespeeld. Volgens de Quartairgeologische kaart behoort het projectgebied tot type 11c, waarbij de bovenste laag bestaat uit Holocene getijdenafzettingen en ook de bodemtypekaart beschrijft zee-afzettingen uit de 17de en 18de eeuw die rusten op oudere poldersedimenten op een diepte van meer dan 1,00 m-Mv. De afzettingen zijn op het Digitaal Hoogtemodel ook duidelijk zichtbaar, aangezien het maaiveld aan de overzijde van de dijk ongeveer 0,80 m-Mv lager ligt. Uit controleboringen op een terrein op ca. 60 meter van het huidige projectgebied werden kleipakketten aangetroffen die wijzen op een traag sedimentatieproces door aanwezigheid van water dat teruggebracht kan worden tot de 17de eeuw. Deze bodemopbouw wordt in verband gebracht met het Beleg van Oostende (1601-1604) toen het hele gebied werd geïnundeerd en er een grote kreek ontstond, ook ter hoogte van het projectgebied. De erosieve gevolgen van deze kreek hebben zeker een negatieve invloed gehad op de bodemopbouw (die al opgebouwd is uit getijdenafzettingen), waardoor de kans op het aantreffen van relevante archeologische sporen van voor de 18de eeuw nog kleiner wordt. Daarbij komt ook nog dat de overstromingsgevoeligheid van het polderlandschap allicht geen aantrekkelijke factor was voor menselijke bewoning. Pas rond 1740, net voor de indijking, is er melding van enkele permanente bewoners die zich in het gebied konden vestigen omwille van het verlaagde gevaar op overstromingen door slibophoging.

Gekende archeologische waarnemingen beperken zich dan ook voornamelijk tot bewoningssporen uit het dorp Stene (op ca. 800 meter ten zuidoosten van het projectgebied) en enkele locaties met veel middeleeuws aardewerk die aan de overzijde van de nabijgelegen Steensedijk gesitueerd zijn, waar landbouw en permanente bewoning uiteraard wel mogelijk was. Het archeologisch potentieel van het projectgebied wordt dan ook als laag ingeschat.

Op basis van bovenstaande argumenten kan geconcludeerd worden dat de kans op kenniswinst te klein is om vervolgonderzoek te verantwoorden. Daarom worden er **geen verdere maatregelen** geadviseerd.

6 BIBLIOGRAFIE

Cartografische bronnen

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1979-1990, 2002-2003, 2014, 2015, 2016, 2020, *Oostende* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 09/01/2026)

Topografische kaarten, 1873, 1904, 1939, 1969, 1981, 1989, *Oostende [online]*, www.ngi.be, (geraadpleegd op 09/01/2026)

Publicaties

Acke, B., Bracke, M., Fonteyn, P. & Wyns, G. 2020. Archeologienota Oostende Torhoutsesteenweg 584. Verslag van Resultaten. Acke & Bracke bvba, Moerbeke-Waas.

Baeteman, C. 2008. De Holocene geologie van de Belgische kustvlakte. *Professional Paper. Geological Survey of Belgium*, 2008/2(304). Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Belgische Geologische Dienst: Brussel.

Beke F. e.a. 2022. Oorlog en conflict in Oostende: Het 16de-eeuwse Stene en een loopgraaf uit de Tweede Wereldoorlog, Eindverslag – 2020C83, RAAP België rapport 519, Eke

Decoster M. 1984. Archeologisch onderzoek van de gemeente Stene (Oostende). Prospectie-analyse-synthese, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Rijksuniversiteit Gent.

De Smaele B. & Pieters H. 2019. Archeologienota voor het onderzoeksgebied Mispelplein te Stene, Oostende, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 44, Gent.

De Smet, J. 1970. De indijking van de Ste. Catharinapolder 1744-1749."Biekorf"jg. 1970,nrs 5-6, blz 159-165.

Ervynck A., Baeteman C., Demiddele H., Hollevoet Y., Pieters M., Schelvis J., Tys D., Van Strydonck M., Verhaeghe F. 1999. Human occupation because of a regression, or the cause of a transgression? A critical review of the interaction between geological events and human occupation in the Belgian coastal plain during the first millennium AD, *Probleme der Küstenforschung im südlichen Nordseegebiet*, 26, pp. 97-121.

Farasyn, Daniel. 2006. *De historische polders van Oostende, 1584-1810*. Oostende Stadsarchief Oostende.